БУХЫ ОРОНУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫ!

39-дэхи жэлээ гарана

БУРЯАД ҮНЭН

КПСС-эй Буряадай обкомой, Улаан-Үдын горкомой, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй орган

№279 (10033) | 1962 оной ноябриин 27, вторник | Сэн 2 мүнгэн

РСФСР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Указ

РСФСР-эй Верховно Соведые зарлаха тухай

РСФСР-эй Верховно Соведэй Президиум ингэжэ тогтообо:

Россин Советскэ Федеративна Социалис Республикын табадахи зарлалай Верховно Соведэй долоодохи сессие 1962 оной декабриин 19-дэ, Москва городто зарлаха.

РСФСР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ Н. ОРГАНОВ.

РСФСР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Секретарь С. ОРЛОВ.

Москва, 1962 оной ноябриин 24.

ҮНЭН ЗҮРХЭНЭЙ БАЯСХАЛАН

...ани халуунаар амаршалһан олон тоото бэшэгүүд болон ...рамманууд гадаадын оронуудай аха дүү коммунис бо...дэлмэрюшэнэй партинуудhaа, партиина организаци...болон тус тус коммунистнуудhaа Агуухэ Октябриин ...ис революциин 45 жэлэй ойтой дашарамдуулагдан ...эй Центральна Комитедтэ абтаhан байна. Коммунис ...алтын хэрэгтэ, бата бэхи эб найрамдал болон бухы ...дай аюулгүй байдал хангаха зорилгоор КПСС-эй бо...Советскэ правительствын гаргадаг хүсэлэ оролдолгодо ...та түйлахыень совет арадта, Советскэ Союзай Комму...ртида гүнзэгы зэд бэшэгүүд соогоо хүсэhэн байна.

...Советскэ Союзай Коммунис партиин Центральна Коми...даа эдэ амаршалгануудайнь, hайнии хүсэлэнэйнь ту...ын зүрхэнэй баясхалан хүргэжэ байhанаа элирхэйлэн ...зд, коммунис общество байгуулхын, эб найрамдалда ...бухы арадуудтай хамта бүгэдэ нийтын эб найрамдал ...н, уласхоорондын харилсаануудта энхэ тайбанаар ...оршон байха ленинскэ гол ёhые мандуулхын тулада ..., бухы совет арад эхээр оролдохо гэжэ аха дүү марк...-ленинскэ партинуудые найдуулна.

СОВЕТСКЭ СОЮЗАЙ КОММУНИС ПАРТИИН ЦЕНТРАЛЬНА КОМИТЕТ.

...СР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Указ

...хэр А. Н. Шелепиние СССР-эй Министрнүүдэй ...дэй Түрүүлэгшын орлогшоор, КПСС-эй ЦК-гай ...н СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Партийно-...үрэнэй Хиналтын Комитедэй Түрүүлэгшээр томилхо тухай

...СР-эй Верховно Соведэй Президиум ингэжэ тогтообо: Нүхэр Шелепин Александр Николаевичые СССР-эй Ми...нүүдэй Соведэй Түрүүлэгшын орлогшоор, КПСС-эй ЦК-...лон СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Партийно-Гүрэ... Хиналтын Комитедэй Түрүүлэгшээр томилхо.

СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ Л. БРЕЖНЕВ.

СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Секретарь М. ГЕОРГАДЗЕ.

Москва, Кремль. 1962 оной ноябриин 23.

...Р-эй Верховно Соведэй Президиумэй Указ

...-эй Арадай Ажахын Совэт байгуулха тухай

...СР-эй Верховно Соведэй Президиум ингэжэ тогтообо: ...СР-эй Арадай Ажахын Соведые (СССР-эй СНХ) бай...

СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ Л. БРЕЖНЕВ.

СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Секретарь М. ГЕОРГАДЗЕ.

...сква, Кремль. 1962 оной ноябриин 24.

...Р-эй Верховно Соведэй Президиумэй Указ

...Р-эй Арадай Ажахын Соведэй Түрүүлэгшээр ...Р-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшын ...огшо нүхэр В. Э. Дымшицые томилхо тухай

...СР-эй Верховно Соведэй Президиум ингэжэ тогтообо: ...СР-эй Арадай Ажахын Соведэй Түрүүлэгшээр СССР-...нистрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшын орлогшо нүхэр ...ц Вениамин Эммануиловичые томилхо.

СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ Л. БРЕЖНЕВ.

СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Секретарь М. ГЕОРГАДЗЕ.

...сква, Кремль. 1962 оной ноябриин 24.

...Р-эй Верховно Соведэй Президиумэй Указ

...й Госстройе союзно-республиканска орган—...лын хэрэгүүдэй талаар СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Гүрэнэй Комитет болгохо тухай

...СР-эй Верховно Соведэй Президиум ингэжэ тогтообо: ...СР-эй Госстройе союзно-республиканска орган—Ба...хэрэгүүдэй талаар СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй ...Комитет (СССР-эй Госстрой) болгохо.

СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ Л. БРЕЖНЕВ.

СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Секретарь М. ГЕОРГАДЗЕ.

..., Кремль. 1962 оной ноябриин 24.

...Р-эй Верховно Соведэй Президиумэй Указ

...Р-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшын ...огшоор, СССР-эй Госстройн Түрүүлэгшээр нүхэр И. Т. Новиковые томилхо тухай

...СР-эй Верховно Соведэй Президиум ингэжэ тогтообо: ...р Новиков Игнатий Трофимовичые СССР-эй Энерге...болон электрификациин министрэй уялгаhаа сүлөөлөөд, ...й Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшын орлогшоор, ...хэрэгүүдэй талаар СССР-эй Министрнүүдэй Сове...эй Комитедэй Түрүүлэгшээр томилхо.

СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ Л. БРЕЖНЕВ.

СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Секретарь М. ГЕОРГАДЗЕ.

..., Кремль. 1962 оной ноябриин 24.

...Р-эй Верховно Соведэй Президиумэй Указ

...Р-эй Госэкономсоведые СССР-эй Госплан болгохо тухай

...СР-эй Верховно Соведэй Президиум ингэжэ тогтообо: ...СР-эй Министрнүүдэй Соведэй Гүрэнэй Научно-Эко...а Соведые СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Гүрэ...элбэлгын Комитет (СССР-эй Госплан) болгохо.

СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ Л. БРЕЖНЕВ.

СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Секретарь М. ГЕОРГАДЗЕ.

..., Кремль. 1962 оной ноябриин 24.

СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Указ

СССР-эй Госпланай Түрүүлэгшээр СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшын орлогшо нүхэр П. Ф. Ломакые томилхо тухай

СССР-эй Верховно Соведэй Президиум ингэжэ тогтообо: СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Гүрэнэй Түсэблэлгын Комитедэй Түрүүлэгшээр СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшын орлогшо нүхэр Ломако Петр Фадеевичые томилхо.

СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ Л. БРЕЖНЕВ.

СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Секретарь М. ГЕОРГАДЗЕ.

Москва, Кремль. 1962 оной ноябриин 24.

СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Указ

Нүхэр М. А. Лесечкые СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшын орлогшоор томилхо тухай

СССР-эй Верховно Соведэй Президиум ингэжэ тогтообо: Нүхэр Лесечко Михаил Авксентьевичые СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшын орлогшоор томилхо.

СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ Л. БРЕЖНЕВ.

СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Секретарь М. ГЕОРГАДЗЕ.

Москва, Кремль. 1962 оной ноябриин 24.

СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Указ

Нүхэр П. С. Непорожниие СССР-эй Энергетикын болон электрификациин министрээр томилхо тухай

СССР-эй Верховно Соведэй Президиум ингэжэ тогтообо: Нүхэр Непорожний Петр Степановичые СССР-эй Энергетикын болон электрификациин министрээр томилхо.

СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ Л. БРЕЖНЕВ.

СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Секретарь М. ГЕОРГАДЗЕ.

Москва, Кремль. 1962 оной ноябриин 24.

СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Указ

Нүхэр В. Н. Новиковые СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшын орлогшын уялгаhаа сүлөөлхэ тухай

СССР-эй Верховно Соведэй Президиум ингэжэ тогтообо: Нүхэр Новиков Владимир Николаевичые ондоо хүдэлмэридэ оролон дээрэhээнь, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшын орлогшын уялгаhаа сүлөөлөөд, тэрэниие СССР-эй министрээр баталха.

СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ Л. БРЕЖНЕВ.

СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Секретарь М. ГЕОРГАДЗЕ.

Москва, Кремль. 1962 оной ноябриин 24.

СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Указ

Нүхэр И. А. Гришмановые СССР-эй Госстройн Түрүүлэгшын уялгаhаа сүлөөлхэ тухай

СССР-эй Верховно Соведэй Президиум ингэжэ тогтообо: Нүхэр Гришманов Иван Александровичые Барилгын хэрэгүүдэй талаар СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Гүрэнэй Комитедэй Түрүүлэгшын уялгаhаа сүлөөлхэ.

СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ Л. БРЕЖНЕВ.

СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Секретарь М. ГЕОРГАДЗЕ.

Москва, Кремль. 1962 оной ноябриин 24.

СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Указ

СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Гүрэнэй Хиналтын Комиссиие болюулха тухай

СССР-эй Верховно Соведэй Президиум ингэжэ тогтообо: СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Гүрэнэй Хиналтын Комиссиие болюулха.

СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ Л. БРЕЖНЕВ.

СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Секретарь М. ГЕОРГАДЗЕ.

Москва, Кремль. 1962 оной ноябриин 24.

Франкистнуудай зоргоороо аашалалдалгые буруушаалга

Профессиональна Союзуудай Бүхэсоюзна Центральна Совет мэдүүлгэ толилжо, франкистскэ политическэ полициин зоргоороо аашалалдалгада эсэргүү эрид шууд буруушаалга Советскэ Союзай олон миллион ажалшадай зүгhөө мэдүүлээ, политическэ ажал ябуулгын түлөө арестовалагдаhан Хулиан Гримау гэгшые, бусад хүнүүдые дары түргэнөөр хаалтаhаа сүлөөлхэ, забастовкануудта хабаадаhанай түлөө хашалта, хэнээлтэ хэхээ болихо тухай эрилтэ хээ.

Өөhэдыгөө аша туhын түлөө, демократическа сүлөөгэй, профсоюзуудай эрхын түлөө эрэлхэг зориггоймор тэмсэжэ байhан Испаниин ажалшадтай аха дүү ёhoop талархажа байhанаа Совет ороной ажалшад элирхэйлэн мэдүүлээд, энэ үнэн зүб тэмсэлдэ амжалта түйлахыень тэдэндэ хүсэнэ гэжэ мэдүүлгэ соо тэмдэглэгдэнэ. (ТАСС).

„СССР-эй экономикые хүгжөөхэ, арадай ажахые партиина талаар хүтэлбэрилхэ"

МОСКВА. (ТАСС). 1962 оной ноябриин 19-дэ КПСС-эй ЦК-гай Пленум дээрэ Н. С. Хрущевэй хэhэн элидхэлэй текстээй ном Политическэ литературын хэблэл барлан гаргаа. Энэ номынь «СССР-эй экономикые хүгжөөхэ, арадай ажахые партиина талаар хүтэлбэрилхэ» гэhэн нэрэтэй.

Тус ном олон тиражтайгаар хэблэн гаргагдаа.

ГҮРЭНДӨӨ hҮ ХУДАЛДАХА ЖЭЛЭЙНГЭЭ ТҮСЭБ ЗААБОЛ ДҮҮРГЭЕ!

Сэлэнгын Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой малшадай үүсхэл үргэнөөр дэмжэгдэнэ.

Согтой хүхюун басагад юм

Үндэр хадын бооридо нэмэрилдэhэн Десятниково тосхоной гэрнүүд үбэлэй hүниин утада дуурэн hажажа байhандал үзэгдэнэ. Электрын гэрэлүүд ялархан үйлсэ гудамжаарнь хүн зониие хомор.

Гэнтэ тосхоной зүүн урда зүгhөө шэнгэхэн дуутай гармошкын абяан дуулдажа, ямар нэгэн хүхюун согтой аялгаар хэдэн басагадай хонгёо хоолой нэгэдүүлэн хангюурдахань hүниин жабарые hэтэ сохин соностобо.

— Аа, үнөөхи студентнэр, hаалишан басагадhaй үдэшынгөө репетициинээ бусаба ха юм,—гэжэ нэгэ эхэнэр дуугарба.

— Ажалаха, дуулалдаханшье адли тэгшэ басагад даа,—гээд нүгөөдэнь хэлэнэ.

— Теэд яашоо hэм даа. Жаргалтай хүхюун залуу наhан энэ гээшэл...!

Үнэхөөрөө манай Тарбагатайн аймагай «Маяк» колхоздо ажаллажа байhан Бурядай хүдөө ажахын техникумэй дүрбэдэхи курсын бүлэг hүргашад ёhoор лэ залуу наhанай хаба шадал, эршэ зориг гарган хүдэлжэ, хүнижэшье шадаха басагад байhанаа харуулаа.

Жэшээнь, тэдэнэй нэгэн Александра Логунова 25 толгой шэнэ түрэхэ гунжан үнеэдые даажа абаад харахадаа, эрхим ажалаараа шалгарна. Мүнөө тэрэнэй гунжадынь түлэг түрэжэ захаланхай. Тэдэнэйнгээ түлынь hайнаар абаха, зүбөөр эдеэлүүлжэ, шадамараар hаахын тула Александра басаган унтаха нойргүй шахуу оролдосотойгоор хүдэлжэ байна.

— hаяхан гурбан гунжадни түрөөд, туганнуудынь тобир hайн, hүтэйшье байба. Тэдэ гунжадай тус бүринөө 10—12 литр hү hааhаб,—гэжэ нүхэр Логунова хүхюутэйгээр хөөрэнэ.

Мүн hайнаар түлжүүлжэ, түргэн томо болгохо бурууды харадаг Анна Коноваленкова Галина Быкова хоёр эрхим ажалай жэшээ харуулан · хүдэлжэ, малдаа таарамжатай зохид тэжээлэй рацион табяад, тэдэнээ хаhа саргань зүбөөр hалжа, эдеэлүүлнэ. Тиигэжэ КПСС-эй ЦК-гай Пленумэй боложо байhан эдэ үдэрнүүдтэ бурудуудайнгаа тус бүриин шэгнүүрые сүүдхэдээ 1000 граммаар нэмээгээ.

Тиихэдэ Надежда Шеина, Галина Турчуновская, Тамара Простакишина гэгшэд 104 тугал даажа абаад харахадаа, үнэн зүрхэнhөө оролдожо, тэдэнээ тон хангалтатай наринаар эдеэлүүлнэ, уhална.

Гадна, эдэнэр үдэшэнь ажалай hүүлдэ hаалишад, малшадай дунда зоотехническэ hуралсал үнгэргэнэ, мүн тосхоной залуушуулые эмхидхэн өөhэдынгөө хүсөөр элдэб зүжэг наада, дуу хатар бэлдээд харуулжа, хүн зониие баясуулжа, маггаал хүндэдэ хүртэдэг юм.

— Ажал эрдэм хоёрые тэгшэ шудалжа, ёhотойл үнэн шударгы, эдэбхи үүсхэл ехэтэй мэргэжэлтэд боложо гарагты,—гэжэ энэдэхи колхознигууд тэдэниие юрөөнэ.

П. Пилкунов, колхозой тоо бүридхэгшэ.

Эрхим дүнгүүдые түйлана

Хяагтын нютагай үйлэдбэриин управлени зарим ажахынууд байгша оной үнгэрhэн hаранууд hайн амжалтануудые түйлаба. Жэшээлхэдэ, Захааминай аймагай «Коммунизмын зам» колхоз (түрүүлэгшэнь Б. Р. Дамбаев, парткомой секретарь Д. Д. Очиров, ахалагша зоотехник Б. Ш. Уладаев) Агуухэ Октябриин социалис революциин 45 жэлэй ойн хүндэлэлдэ зоно соо дэлгэрhэн мурысөөндэ түрүүлжэ гараhан байна. Тэрэ амжалтаяа улам арьбадхажа, тус колхозой малшад управлени соогоо эгээн түрүүлэн энэ жэлэй түсэбhөө гадуур гүрэндөө hү худалдажа эхилээ юм. Мүнөө үедэ колхозой малшад үдэртөө 1 тонно hү худалдана.

Колхозой хүтэлбэрилэгшэд болон hаалишад жэлэй дүүрэтэр түсэбhөө гадуур 100 тонно hү гүрэндөө худалдахабди гэжэ мэдүүлэнхэй. Тэндэхид байгша ондо hү hаалгаяа, гүрэндэ худалдалгаяа нёдондонойхиhoo 30 процентээр дээшэлүүлхэ юм.

Гадна Захааминай аймагай бусадшье колхозууд, Ториин, Борьёогой, Бэшүүрэй совхозууд болон Зэдын аймагай Доржо Банзаровай нэрэмжэтэ колхоз малай ажалай продукнүүдые гүрэндэ худалдаха түсэбөө амжалтатайгаар дүүргэнэ.

Хяагтын нютагай үйлэдбэриин управлениин харьяата ажахынууд ноябриин нэгэнэй мэдээгээр нёдондоной тэрэ үеынхидэ орходоо гүрэндөө 5068 центнерээр ехэ мяха, 4960 центнерээр ехэ hү худалдаhан байна.

Г. Ильин, Хяагтын нютагай үйлэдбэриин управлениин ахалагша зоотехник-экономист.

Пленумэй материалтай танилсана

УЛАН. Эндэхи партиин XXII съездын нэрэмжэтэ колхозой гэшүүд КПСС-эй ЦК-гай ноябриин Пленумые ажалай шэнэ амжалтаар угтажа байна. Хүдөө ажахын түрүүшүүлэй дундаhaа Улюкчиканай отделениин Линхоев Базарай хүтэлбэрилдэг бригадынхид илангаа hайн амжалтатай. Тус бригадын гэшүүд партиин Пленумые угтуулан шэнэ дэвшэлүүлэлгэдэhэн социалис уялга абаhан юм. Тиигэжэ эдэнэр нийтынгээ малда зохид дулаан байра түхеэрэбэ. Гүүртэ, отарануудтая үбhэ тэжээл зөөжэ, газаань орууллаа. hаалишад, малшадай дунда дэлгэрhэн мурысөөндэ Шадаева Дулмын даагаг hайн гүүртынхид эрхимлэжэ ябана. Эдэнэр hү hааха жэлэйнгээ түсэб болзорhoонь урид дүүргэжэ, үшөө нэгэ амжалта түйлаба. hаалишадай дундаhaа Дарима Эрдынеева, Евгения Ринчинова гэгшэд түрүү зэргэдэ ябанад.

Бордойн гүүртын hаалишад жэлhээ жэлдэ hайн үрэ дүн түйладаг. Тэндэхид hү hаалиин нилээд дээшэлүүлжэ байна. Малшад, hаалишадай гэр байра дулаан гэр байраар хангагдаа. hаяшаг hордойн гүүртын hаалишадта нэгэ бани шанаар баригдажа гүтэбэ. Энээнhээ гадна бусадшье гүүртэ, отарануудта шэнэ гэр байранууд олоор баригдажа эхилэнхэй.

Колхозой партиина комитедэй шийдхэбэриин ёhoop, «СССР-эй экономикые хүгжөөхэ, арадай ажахые партиина талаар хүтэлбэрилхэ» тухай нүхэр Н. С. Хрущевэй хэhэн элидхэлтэй урин ниитэ арад зоноо танилсуулхын тула нютагай интеллигентнэр колхозойнгоо гүүртэ, отаранууда гаранхай.

Бухы дээрээ колхоз дотор 70—75 агитаторнууд мүнөө айл бүхэндэ ябажа, Пленумэй материалнуудтай хүн бүхэниие танилсуулжа захаланхай.

Г. Бадмаев. Баргажан.

Мухар-Шэбэрэй «Коммунизм» колхозой hаалишад үнеэдые онһон аргаар hаадаг баян дүршэлтэй болонхой. Шэнэ арга хэрэглэхэ талаар нохоос доторoo үүсхэл гаргаhан Вера Теслева (зураг дээрэ дундахинь) хамта хүдэлдэг нүхэдтэе саг үргэлжэ туhаладаг, дүй дүршэлээ халан дамжуулдаг.

П. ГОМБОЖАПОВАЙ фото.

АРАДАЙ АЖАХЫЕ ПАРТИЙНА ТАЛААР ХҮТЭЛБЭРИЛГЫЕ ШЭНЭДХЭ БАЙГУУЛГА, РОССИН ФЕДЕРАЦИИН ЭКОНОМИКЫЕ ХҮГЖӨӨЛГЭ

КПСС-эй ЦК-гай Пленум дээрэ КПСС-эй ЦК-гай РСФСР-тэхи Бюрогой Түрүүлэгшын Нэгэдэхи орлогшо Г. И. ВОРОНОВОЙ хэлэhэн ү

Нүхэдүүд! Центральна Комитедэй мүнөө боложо байгаа Пленум Коммунис партиин алдарта түүхэдэ тон шухала шата болон орожо, манай оронай саашадаа коммунизм илалга түгэсөөр байгуулха хэрэгтэ туйлай ехэ удха шанартай байха гэжэ бидэнэр бүгэдөөрэн ойлгонобди.

Манай парти hүүлэй жэлнүүдэй туршада эмхидхэлэй хуушарhан, хэрэггүй болоhон онол аргануудые ленинскэ ёhоор эрид шууд усадхажа, арадай ажахые партиин, гүрэнэй зүгhөө хүтэлбэрилгые хэлбэришэгүйгөөр шэнэдхэн hайжаруулжа байгаа. Совнархозуудые, колхоз, совхозуудай үйлэдбэриин управленинүүдые байгуулга илангаяа ехэ үүргэ дүүргэээ. Мүнөө этигэдэггүй эгээл хүжүүн зонууд энэ шэнэдхэн хубилалтын туйлай ехэ аша үрэтэй байhые мэдэрхэ баатай болонхой. Энэ шэнэдхэн хубилалта социалис экономикын хүгжэлтые бүри гүнзэгыгөөр, мэргэжэлтэйгээр хүтэлбэрилхэ арга олгоhон байна.

Гэбэшье ажабайдал урагшаа хүгжэн дабшана, коммунис байгуулалтын бодото байдал шэнэ зорилгонуудые, шэнэ эрилтэнүүдые табина, тиин ажахыгаа эрхилхэ бүхы системээ саашадань шэнэдхэн hайжаруулха тухай саг үргэлжэ анхаран оролдожо байха хэрэгтэй.

Марксист болбол ажабайдалые, бодото байдалай эли тодо баримтануудые хараадаа абажа байха ёhотой гэжэ агуу-ехэ Ленин hургадаг hэн. Ажал хэрэгтэ олон янзын онол аргануудые олон талаhаань шууд сэхээр, үргэнөөр хэрэглэжэ байхые тэрэ уряалдаг байгаа. «Ажал хүдэлмэридөө али нэгэн эмхи зургаануудые туршажа, тэдэниие дүршэл дээрэhээ хаража, тэдэниие ажалшадай хамтын дүршэлөөр шалгажа, тиин гол түлэб хүдэлмэриинь үрэ дүнгөөр шалгажа байгаад, хүдэлмэриин ябасын дундуур... манай экономическа байшан байгуулха хэрэгтэй» (т. 27, 373 хууд.) гэжэ Владимир Ильич хэлээ hэн.

Ленинэй энэ заабариие илангаяа мүнөө, партиин XXII съездын шиидхэбэринүүдые, тэрэнэй баталан абаhан коммунис байгуулалтын агууехэ программыень бодото дээрэнь бэелүүлжэ байhан мүнөө үедэ, hанажа ябаха гээшэ илангаяа шухала болонхой. Коммунизмын материально-техническэ үндэhэ hуури байгуулхын түлөө тэмсэл ажахын хүдэлмэриин далайсые туйлай ехээр үргэдхөө. Арадай ажахын бүхы hалбаринуудта шанарай талаар тон ехэ хубилалтанууд боложо байна. Манай экономикын шэнэ шэнжэ шанар, шэнэ хэмжээн болбол тэрэниие хүтэлбэрилхэ талаар эмхидхэлэй шэнэ онол аргануудые хэрэглэхэ эрилтэ табина.

Эгээл тиимэ дээрэhээ энэ Пленум дээрэ нүхэр Н. С. Хрущевой үүсхэлээр табигдаhан СССР-эй экономикые хүгжөөхэ, арадай ажахые партийна талаар хүтэлбэрилхэ тухай асуудал онсо ехэ удха шанартай болоно. Энээниие бүхы парти, бүхы совет арад саг болзортоо абтаhан холын хараата сэсэн мэргэн хэмжээн гэжэ, манай Центральна Комитедэй ленинскэ шугамые бэелүүлжэ байhанай шэнэ гэршэ гэжэ тоолоно. Манай Центральна Комитет коммунис байгуулалтын шухала асуудалнуудые сэсэн мэргэнээр тодорхойлжо, революционно ёhоор эрид шууд шиидхэдэг байна.

Пленум дээрэ хэhэн өөрынгөө гайхамшагта элидхэл соогоо Никита Сергеевич Хрущев партийна органуудай байгууламжые шэнэдхэн хубилгахын шухала болоhониие, үйлэдбэридэ партийна хүтэлбэриие дүтэлүүлхын шухала болоhониие гүнзэгыгөөр тодорхойлон харуулаа. Түхэл янза шэнжэ шанар хоёрой диалектическэ холбоо барисаатай байдаг тухай марксизм-ленинизмын hургаалые творческо ёhоор хүгжөөжэ, партийна байгуулалтые доодо шатаhаань дээдэ шата хүрэтэр үйлэдбэриин шэнжээр байгуулха саг ерээ гэжэ тэрэ этигэмжэтэйгээр баримталаа.

Энэ хадаа манай экономикын саашадаа түргөөр хүгжөөгдэхэ зорилгонуудhаа уламжалжа, гэрэниие промышленность, барилга болон хүдөө ажахые партийна талаар хүтэлбэрилгын онол аргануудтай зохилдуулха байна. Элидхэл дотор партийна органуудай шэнэ байгууламжа дэлгэрэнгыгээр тодорхойлогдонхой, техническэ политикые хүтэлбэрилхэ хэрэгые дээдын нэгэ газарта мэдэлтэй болгохо, экономическа байгуулалтын хүтэлбэриие шэнэдхэн hайжаруулха шухала болоод байhан ушар баримталагдаа, хүдөө ажахын продуктнуудые бүри ехээр абадаг болохо тухай партиин шиидхэбэринүүдые бэелүүлхын түлөө тэмсэлэй харгы замууд заагдаа, партийно-гүрэнэй хиналтые бэелүүлхэ ленинскэ гол ёhонуудые hэргээн байгуулха ба нарингаар сахиха тухай асуудал табигдажа шиидхэгдээ.

Нүхэр Н. С. Хрущевой элидхэл дотор найруулагдаhан бүхы дурадхалнуудыень бидэнэр халуунаар hайшаажа, бүрин дэмжэнэбди.

Ажабайдалай эрилтэнүүдые нарин нягта анхаралдаа абажа, коммунизмын материально-техническэ үндэhэ hуури байгуулха хэрэгэй аша туhые хаража, парти, манай Центральна Комитет hүүлэй жэлнүүдэй туршада арадай ажахые эрхилхэ хэрэгые шэнэдхэн hайжаруулха талаар туйлай ехэ оролдолго гаргаhан байна. Энэнь тон шухала байгаа гэжэ мүнөө бүри эли тодо болонхой.

Сталинда hүгэдэн шүтэлгын үе сагта хүтэлбэриин хуушарhан онол аргануд экономикын хүгжэлтэдэ муугаар нүлөөлдэг байгаа. Энэнь хүдөө ажахын талаар илангаяа элеэр харагдаа. Нэгэ хүндэ hүгэдэн шүтэлгын хойшолонгуудые эрид шууд усадхажа, партида харша, хуушарhан, хэрэггүй болоhон юумые үсэдөөр баримталдаг бүлэглэлые бута сохёод, харгы замhаа зайсуулан хаяхадаа, парти бодото дээрээ революционно хэмжээнүүдые бэелүүлээ. Тэдэ хэмжээнүүдынь манай общестын үйлэдбэрилгын хүсэнүүдэй ургалтада үргэн харгы гаргажа үгөө. Промышленностьшье, барилгашье, хүдөө ажахышье хурдан түргөөр урагшаа дабшаа, богонихон болзорой туршада шэнжэ шанарайнгаа талаар шэнэ шатада гараа.

Партиин ударидахы, эмхидхэхы үүргын ехэ бололго — коммунизм үргэн далайсатайгаар байгуулха үе сагай таарууу зохид ушар хэрэг гээшэ. Энэ үе сагта партиин өөрынь хүгжэлтэ, **тэрэнэй** политическэ, **соёл сурталай, эмхидхэлэй** хүдэлмэри шэнэ, эгээн дээдэ **шатадаа гараха** ёhотой гэжэ КПСС-эй Программа дотор заагдана.

Хэрбээ ажал хэрэгэй бүхы нарин нягта зүйлнүүдые мэдэдэг, арга боломжонуудаа харадаг, үйлэдбэриие научна талаар шэнэдхэн hайжаруулха замые тодорхойлдог байгаал hаа, мүнөөнэй орёо ажахые зүбөөр хүтэлбэрилжэ шадагдаха байна. Партийна байгууламжын хуушарhан онол аргаанууд мүнөө эдэ эрилтэнүүдые хүсэд дүүрэн ханганагүй, экономикые саг үргэлжэ, гүнзэгыгөөр мэдэхэ, тодорхойгоор хүтэлбэрилхэ арга олгоногүй.

Партийна комитедүүд ажахын олон янзын hалбаринуудые эрхилхэдээ, али нэгэн hалбариин хүгжэлтэдэ саг сооhь нүлөөгөө үзүүлхэ, хэжэ байhан хүдэлмэреэ холын хараата ажалтайгаа шадамараар зохилдуулан таарууулжа шаданагүй. Энээнhээ боложо үйлэдбэриие хүгжөөхын тула тодорхой хэмжээ ябуулгануудые зохёон бэелүүлхын орондо кампаниин ёhоор, юрэнхы захиралтын ёhоор хүтэлбэрилнэ. Хэрбээ партийна органуудай промышленность болон хүдөө ажахые hайнаар хүтэлбэрилөө hаань, Россин Федерацида үйлэдбэриин түсэбүүдые дүүргэдэггүй, муу шанартай, ехэ өөрын үнэ сэнтэй продукци гаргадаг совнархозууд болон предприятинуудай үгы байханъ дамжаггүй hэн. Энээн тухай Н. С. Хрущев үсэгэлдэр хэлээ hэн. Тэрэшэлэн саг уларилай муу байhан энэшье жэлдэ Алтайн хизаарай, Новосибирскэ, Челябинска, Омско областьнуудай таряашад гүрэнэйнгөө урда ехэ үритэй байхагүй hэн.

Промышленность, барилга болон хүдөө ажахые эрхилэн ударидалгые шэнэдхэн hайжаруулха талаар баталагдан абтаhан хэмжээнүүдэй удаа партийна органуудые үйлэдбэриинь шэнжэ баримталан шэнэдхэн байгуулха хэрэг арадай ажахые партиин, гүрэнэй зүгhөө хүтэлбэрилхэ нэгэн адли, нугархай, таарууу зохид, гүнзэгыгөөр бодомжологдоhон байгууламжаар хангаха байна.

Центральна Комитедэй Президиумэй даалгабариин ёhоор Россин Федерацида партийна, советскэ органуудые эмхидхэлэй талаар шэнэдхэн байгуулха тушаа партиин областной, хизаарнуудай комитедүүдтэй суг хамта КПСС-эй ЦК-гай РСФСР-тэхи Бюрогой, РСФСР-эй Министрнүүдэй Советэй бэлэдхэhэн дурадхалнууд тухай Пленумдэ хэлэжэ үгэхыемни зүбшөөгыт.

Россин Федерациин мүнөөнэй областьнууд болон хизаарнуудай газар дээрэ промышленна үйлэдбэри хүтэлбэрилхэ талаар партиин бэеэ даалhан 45 обком болон крайкомуудые, хүдөө ажахын үйлэдбэриие хүтэлбэрилхэ талаар тиимэ 45 обком болон крайкомуудые байгуулхаар хараалагдана. Промышленность гү, али хүдөө ажахые булюу ехээр эрхилдэг хэдэ хэдэн областьнуудта партиин нэгэ обкомтой байхаар хараалагдана. Автономито республиканнуудта партиин нэгэ обком байха, тэдэнэй олонхидонь промышленна үйлэдбэри хүтэлбэрилхэ талаар бюро, хүдөө ажахын үйлэдбэри хүтэлбэрилхэ талаар бюро байгуулагдахаар дурадхагдана.

Арадай ажахые партийна талаар хүтэлбэрилгые hайжаруулха хэмжээ ябуулгануудай ёhоор РСФСР-тэ нютагуудай үйлэдбэриин 765 управлени байхаар хараалагдана. Партиин хүдөөгэй райкомуудай орондо нютагуудай үйлэдбэриин управленинүүдэй партийна комитедүүд байгуулагдаха болоно.

Мүнөө үедэ Россин Федерацида партиин 394 горком, городой 233 райком тоологдоно. Тэдэнэр промышленностиин, транспортын, барилгын, городой ажахын парторганизацинуудые хүтэлбэрилнэ. Манай hанахада, эдэ партийна комитедүүдые үлөөхэ хэрэгтэй. Эдээнhээ гадна, шэнэ 57 горком байгуулхаар хараалагдана. Тэдэнэр город шадар оршоhон городууд болон поселогуудай промышленна предприятинуудай партийна организацинуудые нэгэдүүлхэ юм. Хүдөө газарта hуурижаhан предприятинууд болон барилгын эмхинүүдэй партийна организацинуудые хүтэлбэрилхын тула промышленна үйлэдбэри хүтэлбэрилхэ талаар партийна комитедүүд байгуулагдаха.

Партиин областной, хизаарай комитедүүдэй байгууламжа хубилгагдаха. Промышленна үйлэдбэри хүтэлбэрилхэ талаар обкомууд болон крайкомуудта, хүдөө ажахын үйлэдбэри хүтэлбэрилхэ талаар обкомууд болон крайкомуудта хоёр-хоёр секретариие hунгаха, зохихо таhагуудтай байхаар дурадхагдана.

Тэрэшэлэн советскэ органууд шэнэдхэн хубилгагдаха юм. Хизаар болон областьнуудта ажалшадай депутадуудай бэеэ даалhан хоёр-хоёр Советүүдые, тэдэнэй гүйсэдкомуудые hунгаха, харин тиихэдэ автономито республиканнуудта Верховно Советүүдые, тэдэнэй Президиумүүдые, Министрнүүдэй Советүүдые үлөөхэ хэрэгтэй.

Республика дотор мүнөө байhан 67 совнархозой орондо томодхогдоhон экономическа районуудай арадай ажахын 22—24 совет байгуулагдаха. Барилга амяарлагдажа, бэеэ даалhан hалбари болохо, барилгын томо нэгэдэлнүүд эмхидхэгдэхэ байна. Тэдэниие хүтэлбэрилхын тула РСФСР-эй Министрнүүдэй Советэй дэргэдэ барилгын талаар республиканска совет байгуулагдаха.

Иимэ шэнэдхэн байгууламжа ажахые хүтэлбэрилгэдэ hайнаар нүлөөлхэ, үйлэдбэриин бүхы hалбаринуудые саашадань хүгжөөн дэбжээхэ хэрэгтэнь, социалис экономикын баян дэлгэр арга боломжонуудые hайнаар хэрэглэхэдэнь партийна органуудта туhалха. Юуб гэхэдэ, промышленность болон барилгадашье, мүн хүдөө ажахыдашье хэхэ юумэмнай ехэл ха юм даа.

Россин Федерациин промышленностиин, хүдөө ажахын хүгжэлтын зарим нэгэн дүнгүүд болон зорилгонууд тухай үгэ соогоо тогтон хэлэхые хүсэнэб.

Республика дотор промышленна продукци үйлэдбэрилгэ долоон жэлэй түсэбэй эхинhээ даабарита тоонуудаар хараалагдаhан 36 процентын орондо 42 процентээр ургаа. Хүндэ промышленность, хими, машина бүтээлгэ, барилгын индустри илангаяа түргэнөөр хүгжэнэ. Арадай хэрэглэлэй эд бараа гаргаха талаар ехэ ургалта туйлагдаа. Жэшээлхэдэ, арhан гутал гаргалга 23 процентээр, телевизорнууд, холодильнигууд, хубсаhа угаадаг машинанууд болон мебель 2—3 дахин ехээр гаргагдадаг болоо.

Үйлэдбэриин техническэ хэмжээн таhалгаряагүйгөөр ургана. Үнгэрhэн дүрбэн жэлэй туршада 1600-hаа олон түхэлэй шэнэ, бүри hайн машина болон түхеэрэлгэнүүд олоор гаргагдадаг болоо. Оньhожоруулагдаhан, автомат аргаар хүдэлдэг 4 мянган линя ашаглагдаа. Зуу гаран предприяти, 800-hаа олон цех болон участогууд үргэлжэ дээрээ оньhожоруулагдаа. РСФСР-эй арадай ажахыда долоон жэлэй түсэбэй эхинhээ энээнэй урда тээхи дүрбэн жэлэйхидэ орходоо 48 процентээр ехэ капитальна hомололго хэгдэhэн байна.

Россин Федерациин бүхы промышленность 1962 ониие муу бэшээр үнгэргэжэ байна.

Гэхэтэй хамта Никита Сергеевичын элидхэл дотор тон зүбөөр заагдаhанай ёhоор республикын промышленностиин ажалда ехэ дутагдалнууд бии, байhан арга боломжонууд хангалтагүйгөөр ашаглагдана гэжэ бидэнэр hайнаар ойлгонобди.

Федерацида нёдондо жэл гансахан совнархозуудай талаар абахада 2600 предприяти гүрэнэй түсэбүүдые дүүргэөгүй. Энэ жэлэй 10 нарын туршада тиимэ предприятинууд 2280 гэхэ гү, **али 20 процент** болоо. Эдэ **предприятинууд 500** миллион түхэригэй продукци дутуу үгөө.

Машина бүтээлгын заводуудта мүнөө болотор түхеэрэлгэнүүд тон багаар ашаглагдана. Республика дотор тэрэнэй коэфициент дунда зэргээр 1,6-hаа дээшэ гаранагүй. Энэ асуудал КПСС-эй ЦК-гай РСФСР-тэхи Бюродо, партиин обкомууд болон крайкомуудта нэгэнтэ бэшэ зүбшэн хэлсэгдэhэн байгаа. Гэбэшье промышленна предприятинууд дээрэ тодорхой хүтэлбэриин үгы дээрэhээ хэгдэhэн юумэнь тон бага. Хэрбээ бидэнэр халаалалгын коэфициентые 2,5 тоодо хүргэhэн байгаа hаа, продукци үйлэдбэрилгые 30—35 процентээр ехэ болгохо байгаабди.

Гаргаhан продукциин шанарые дээшэлүүлхэ талаар, үйлэдбэриин технологическа шэнэ аргануудые эрхим hайнаар хэрэглэхэ талаар ехэ арга боломжонууд бии. **Кислородно-конверторнэ аргаар булад хайлуулха**, таhалгаряагүйгөөр шудхаха, байгаалиин газ хэрэглэхэ гэхэ мэтэ бусад аргаанууд хүсэд хэрэглэгдэнэгүй.

Федерациин партийна, ажахын органууд нүхэр Н. С. Хрущевой шүүмжэлэлhээ зүб тобшолол хэжэ, промышленность болон барилгые хүтэлбэрилхэ талаар ушарhан дутагдалнуудые усадхахын тула хойшолуулашагүй хэмжээнүүдые абаха юм.

Республикын хүдөө ажахые хүгжөөхэ зарим асуудалнуудта бүри тодорхойгоор тогтохыемни зүбшөөгыт.

РСФСР-эй колхоз болон совхозууд мүнөө жэл 2 миллиард 216 миллион пүүд орооhо гүрэндөө худалдаа. Энэнь нёдондо жэлэйхиhээ 351 миллион пүүдээр, ургаса эгээн ехэтэй 1958 онойхиhоо 280 миллион пүүдээр ехэ болоно. 1953 онтой жэшэбэл, таряа бэлэдхэлгэ хоёр дахин ехэ болоо.

РСФСР-эй 48 область, хизаар болон автономито республиканууд мүнөө орооhо худалдаха гүрэнэй түсэбүүдые үлүүлэн дүүргэээ. Орооhо абаха талаар, тэрэниие худалдаха талаар туйлаhан хэмжээе баталхаhаа гадна, хойто жэл горитойхоноор үлүүлэн гараха зорилго бидэнэр эдэ область, хизаар болон автономито республиканнуудай урда табинабди.

Республикын малшадшье зарим тэды амжалта туйлаа. Ноябриин 10-най байдалаар 3,8 миллион тонно—нёдондо жэлэй энэ үетэй сасуулхада 397 мянган тонноор ехэ мяхан гүрэндэ худалдагдаа. hү бэлэдхэлгэ 1 миллион шахуу тонноор, үндэгэ 559 миллионоор, ноохо—4,5 мянган тонноор ехэ болоо.

Хэhэн ажалыень үндэрөөр сэгнэhэнэйнь түлөө Центральна Комитедтэ, Н. С. Хрущевто Россин Федерациин хүдөө ажахын ажалшад баяр хүргэжэ, 1963 ондо хүдөө ажахын продуктнуудые ехээр абаха, худалдаха талаар туйлаhан амжалтануудаа гэршэлэн баталхаhаа гадна, шэнэ амжалта туйлаhан тула бүхы хүсэеэ оролдохо байhанаа мэдүүлнэ. **(Уни удаан болоhон альга ташалган).**

Нүхэдүүд! Мүнөө жэл сагай уларил муу байгаа гэжэ хэлэхэ хэрэгтэй. Урдань иимэ юумэнэй болоо hаа, бидэнэр бэрхэтэйхэн байдалда орохо байгаабди. Иимэ орёо эрхэ байдалдашье газар тариалангай, **мал ажалай** продуктнуудые бүри ехээр абаха арга юун олгооб? Нэн түрүүн—хүдөө ажахые хүгжөөхэ талаар ехэ дутагдалнуудые усадхаха талаар партиин Центральна Комитедэй, тэрэшэлэн партийна, советскэ, ажахын органуудай абаhан эрид шууд хэмжээ ябуулганууд мүн болоно. Иимэ гол хэмжээнүүд абтагдаа.

Газар таряалангай талаар. Үйлэдбэриин хуушарhан заншал болон онол аргаууд үндэhөөрөө хубилгагдаа. Колхоз, совхозууд ногоо тарижа, газар таряалангаа эрхилэлгын хойшолонгуудые усадхаа, тарилгын талмайнуудай хубаарилгые шэнээр хаража үзөө. Нёдондо жэлтэй жэшэбэл, орооhото ургамалнуудай талмай 7 миллион гектараар үргэдхэгдөө. Орооhото бобово ургамалнуудай тарилга 2,1 миллион гектараар ехэ болоо, тиихэдэ саахарай свёкло 3,1 миллион гектар, тэрэ тоодо малай тэжээлдэ 1,7 миллион гектар талмай эзэлээ. Ногоо тарилга, сэбэр паар хороохоной, шэнэ газар ашаглаhанай ашаар 400 миллион пүүдhээ дээшэ орооhон нэмэгдэжэ абтаа.

Мал ажалай талаар. Колхоз, совхозууд малаа бүри олоор шахан таргалуулна. Эмэ мал олоор үсхэбэрилнэ: нёдондо жэлтэй жэшэбэл, үнеэдэй тоо 1 миллион 83 мянгаар олошороо. Үнеэдээ уянгүйгөөр байлгаха, «ёлочко», «карусель» түхэлэй түхеэрэлгэнүүдээр үнеэдые hааха арга нэбтэрүүлэгдэнэ. Мүнөө жэл тиимэ 6 мянга шахуу түхеэрэлгэнүүд ашаглалгада оруулагдаа.

Үйлэдбэриие хүтэлбэрилхэ талаар. КПСС-эй ЦК-гай мартын Пленумэй hүүлээр хүдөө ажахые эрхилхэ гурим шэнэдхэн хубилгагдаа. Нютагуудай үйлэдбэриин управленинүүд колхоз, совхозуудые хүтэлбэрилхэ эгээ hайн, аша үрэтэй арга мүн гэжэ ажабайдал харуулба. Хүдөөдэ партийно-политическэ хүдэлмэриин дайшалхы эмхидхэлшэдынь үйлэдбэриин управленинүүдтэхи партиин обкомууд болон крайкомуудай парторгнууд, бүлэг инструкторнууд мүн болонхой.

Тиимэ дээрэhээ газар таряалангаа шэнэ ёhоор эрхилэлгэ, мал ажалые эрхилхэ шэнэ, түрүү онол аргануудые үргэнөөр нэбтэрүүлгэ, үйлэдбэриие хүтэлбэрилхэ шэнэ органуудай амжалтатай ажал болбол мүнөө жэлшье республикын хүдөө ажахые хүгжөөлгэдэ элитэ амжалтануудые туйлаха арга олгоо. Гэбэшье бидэнэр туйлаhан үрэ дүнгөөрөө hанаагаа амарха ёhогүйбди. Россин Федерациин колхоз, совхозууд баян дэлгэр арга боломжотой. Тэдэнь мүнөө дээрээ хангалтагүйгөөр ашаглагдана. Орооhо таряа, мяха, hү болон бусад продуктнуудые түргөөр, бүри ехээр абажа болохо байна, абаха ёhотойшьебди.

Орооhо таряа бүри ехээр абажа байха гээшэ урдынхидаал мэтэ арадай ажахын шухалын шухала зорилго байhаар. Нүхэр Н. С. Хрущев партиин ЦК-гай Президиумдэ эльгээhэн бэшэг соогоо, мүн энэ Пленум дээрэ хэhэн элидхэл соогоо хүдөө ажахын жэлэй дүнгүүдые гүнзэгыгөөр шэнжэлээ, колхоз, совхозуудай үйлэдбэриин үндэhэ hуури болодог орооhо таряанай ажахые хүгжөөн дэбжээхэ харгы замуудые заажа үгөө. 1963 ондо Россин Федерациин бэелүүлхэ зорилго гэбэл, 2,5—2,6 миллиард пүүд орооhо гүрэндэ худалдаха ёhотой гэжэ тэрэ заажа үгөө. Энэ зорилго хүнгэн бэшэшье hаа, бүрин дүүргэгдэмээр. Туйлай ехэ арга боломжотой манай республикаhаа ондоо хэн иимэ ехэ зорилго урдаа табихаб!

Иимэ тооной орооhо таряа гүрэндэ худалдахын тула, бидэнэр үшөө ехэшье юумэ хэхын түлөө тэмсэжэ шадахабди. Тиихын тула тарилгын талмайн хубаарилгые саашадаашье hайжаруулжа, таряанайнгаа ургасые дээшэлүүлжэ, үйлэдбэриин эмхидхэлые hайжаруулжа байха хэрэгтэй.

Тодорхойлон хэлэхэ болоо hаа, ямар арга боломжотой гээшэбибди?

Мүнөө жэл РСФСР-тэ ... миллион гектар олон жэл... нэгэ жэлэй ногоонууд тари... данхай байгаа, 5 миллион ге... тар сэбэр паар үлэhэн, 5,8 ми... лион гектар обёос таригдаhа... байгаа. Тиимэhээ 25 милли... гектар газар аша үрэ багата... гаар ашаглагдаа гээшэ. 19... ондо энэ талмайн ехэнхи х... бинь ехэ ургаса үгэдэг ург... малнуудаар хушагдаха бай... Орооhото-бобово ургамалну... дай талмай, нэн түрүүн гор... тарилга үргэдхэгдэхэ. Оро... hото ургамалнуудай тарил... намарай тарилгые оруулалс... жэшээлхэдэ, 6—7 милли... гектараар ехэ болохо. Орооh... то ургамалнуудай тарилг... хубаарилга hайжарха.

Орооhото ургамалнуу... тарилгын талмайе үргэдхэ... бидэндэ ехэ орооhо нэмэ... үгэхэ байна. Хэрбээ нэмэгдэ... таригдаhан талмай дээрэ... гектарай 10 центнер оро... абаа hаамнай, республикамн... 400 миллион шахуу пүүд оро... hо нэмэжэ абаха байна.

Ургамалнуудай ургаса д... шэлүүлжэ, ехэ орооhо аб... аргатай байнабди. Республи... кын колхоз, совхозуудта оро... hото ургамалнуудай тарил... гектар бүхэнhөө центнер у... гаса нэмэжэ абаа hаа, 3... миллион пүүдhээ дээшэ оро... hо таряа нэмэжэ абаха бо... нобди.

Ургаса дээшэлүүлхэ, оро... hо таряа ехээр абадаг боло... харгы замуудай нэгэн гэх... намарай ургамалнуудай т... рилгые үргэдхэхэ ябадал б... лоно. Мүнөө эхи табигд... гээшэ. Энэ намар 28 милли... гектар гэхэ гү, али нёдо... жэлэйхиhээ 4,2 миллион г... тараар ехэ намарай тари... хэгдээ. Хэрбээ гектар бүхэн... 100 пүүд орооhо абаа hаа, ... талмай дээрэhээ 2 милли... 800 миллион пүүд оро... суглуулагдаха байна. Т... колхоз, совхозууд нама... таряанай гектар бүхэнhөө ... пүүдhээ дээшэ ургаса аб... шадаха байна. Мүнөө жэл ... рүү ажахынууд горито... талмайн гектар бүхэнhөө ... центнер, мүн бүришье ех... марай шэниисэ хуряагаа. ... шээнь, Ростовско област... «Гигант» совхозые абаад ү... Эндэ 9700 гектар талмай ... бүхэнhөө 43,8 центнер «без... тая-1» гэжэ намарай шэни... хуряагдаа. Краснодарай хиз... рай «Кубань», «Кубанец» с... хозуудта гектарай 40 цент... hээ дээшэ ургаса хуряа... Олон отделени болон бр... дануудта үрэ дүн бүришье ... Гэбэл, Краснодарай хизаа... «Октябрь» колхозой № 5 ... гадада 297 гектар талма... бүхэнhөө 48 центнер нама... шэниисэ, Ростовско облас... Мартыновска мяханай со... зой гурбадахи отделенида ... гектар талмайн га бүх... 52 центнер ургаса хурям...

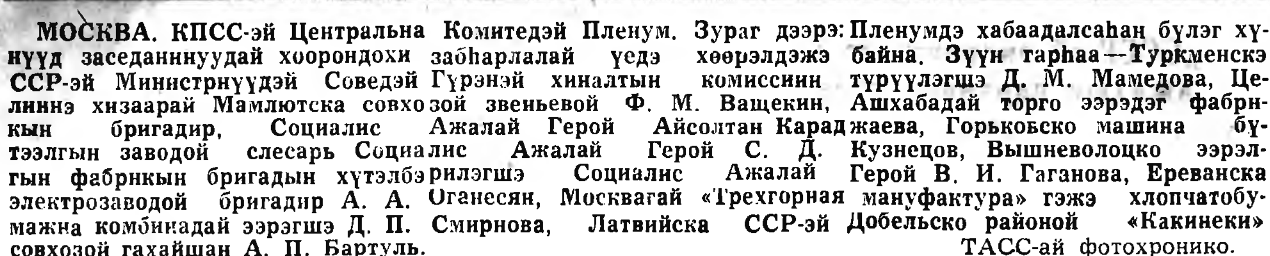
Намарай тарян мүн ... волжьедошье, хара хүр... түбэй зоно болон хара ... hэгүй газарташье, мүн Ф... рациин бусад олон район... ташье ехэ ургаса үгэнэ. ... шээлхэдэ, Свердловско об... тиин Чапаевай нэрэмжэтэ ... хоздо гектарай 22,3 цент... Башкирай АССР-эй «Октя... артельдэ 1000 гектар тал... га бүриhөө 26,2 центнер ... таряан абтаа.

Тиимэ дээрэhээ намарай ... ряанай гектар бүхэнhөө ... пүүд орооhо абаха гээш... лүүлэгдэмээр хэрэг мүн б... но. Тиин бидэнэр республ... бүхы колхоз, совхозууд... марай ургамалнуудай ... ехэ ургаса абахын түлөө ... сэхэбди. Тиихын тула тари... бүхы талмай дээрэ зал... саhа тогтоохобди, хаба... тарилгаяа борнойлжо, ... тэ тэжээл үгэжэ, үтэг... хэхэбди. Ехэ ургаса аб... түлөө тэмсэлые мүнөө... дары эхилхэ хэрэгтэй.

Ажахыгаа зүбөөр хүт... рилхэ, байhан арга болом... нуудаа бодолтойгоор аш... хаhаа бүхы хэрэг дулди... Бидэниие хизааргүй ехэ ... хүлеэжэ байнхай. Жэш... Кировскэ областиие ... үзэе. Урдань намарай ... таряанай үндэр ургаса ... гаараа тэрэ алдаршаhан ... Теэд hүүлэй жэлнүүдтэ ... солоёо гээhэн байна.

Газар таряалангаа ... тарижа эрхилхэ гуримые ... тэрүүлжэ, тус область ж... жэлдэ намарай хара тари... тарилгые хороожо, тон ... ургаса үгэдэг ногоон... рилгые үргэдхэжэ ба...

(Түгэсхэлынь 3-дахи нюурта)

МОСКВА. КПСС-эй Центральна Комитедэй Пленум. Зураг дээрэ: Пленумдэ хабаадалсаhан бүлэг хүнүүд заседаниинуудай хоорондохи забhарлалай үедэ хөөрэлдэжэ байна. Зүүн гарhаа—Туркменскэ ССР-эй Министрнүүдэй Советэй Гүрэнэй хиналтын комиссиин түрүүлэгшэ Д. М. Мамедова, Целинна хизаарай Мамлютска совхозой звеньевой Ф. М. Ващекин, Ашхабадай торго ээрэдэг фабрикын бригадир, Социалис Ажалай Герой Айсолтан Караджаева, Горьковско машина бүтээлгын заводой слесарь Социалис Ажалай Герой С. Д. Кузнецов, Вышневолоцко ээрэлгын фабрикын бригадын хүтэлбэрилэгшэ Социалис Ажалай Герой В. И. Гаганова, Ереванска электрозаводой бригадир А. А. Оганесян, Москвагай «Трехгорная мануфактура» гэжэ хлопчатобумажна комбинадай ээрэгшэ Д. П. Смирнова, Латвийска ССР-эй Добельско районой «Какинеки» совхозой гахайшан А. П. Бартуль.

ТАСС-ай фотохронико.

БУРЯАД ҮНЭН

2-дохи нюур

1962 оной ноябрийн 27.

КПСС-эй ЦК-гай Пленум дээрэ КПСС-эй ЦК-гай РСФСР-тэхи Бюрогой Түрүүлэгшын Нэгэдэхи орлогшо Г. И. ВОРОНОВОЙ хэлэhэн үгын түгэсхэл

жэ область дотор хара най оpooho абалга hүүлэй үдэй туршада 2 дахин-ехээр хороогдоо. Оpooho най ажахы тулюур бай-оpohon байна.

мэ байдал гансашье Ки-э областьдо бэшэ юм. э дээрэhээ бидэнэр зүүн тээшээ дамжуулан, урга-этэй намарай оpoohoто алнуудые саашадаашье таридаг болохобди. Ой-жэлнүүдэй туршада рес-ика дотороо намарай та-ые 35—40 миллион гектар-үргэхөөр хараалагдана.

шадаа ургаса ехээр аба-эрэг газар таряалангаа аар эрхилхэ хэрэгтэй отой юм. Тала газарай, нойтоор хомор райо-та эртын, гүнзэгыгөөр ха-лдаhан, жэгдэлэгдэhэн на-паар ехээр хахалха, вой үрэhөөр ехэ нормо-ор эрхим hайн болзорто га хэхэ, хүдөө ажахын алнуудай буртаг үбhэн-бшэн болон хоротонтой тай тэмсэл ябуулха хэ-. Энээнии хэhэн хүн ээ жэлдэ, сагай улари-маршье эрхэ байдалда, ритай үндэр ургаса аба-айна. Гэбэл, Алтайн эли-игадир нүхэр Беккер Ал-сагай уларилай муу н мүнөөшье жэлдэ хүр-жахынуудhаа 2 дахин ехэ о таряа гектар бүхэнhөө

рамалнуудай ургасые талаhаань дээшэлүүлхын тэмсэл — манай гол зо-иуудай нэгэн мүн. Тии-, Россида оpooho таряа туйлай ехэ арга болом-д энээгээр дүүрэнэ бэшэ. оhо таряа ехээр абадаг о хэрэгтэй холбоотой шу-шухала зорилго гэбэл, бэриин эмхидхэлые hай-улга болоно. Партийна уд, нютагуудай үйлэд-н управленинүүд ажахы эй арга боломжонуудые ар шэнжэлэн элирүүл-барай тарилгада бэлэд-эрэгтэ колхоз, совхозуу-харалые хандуулха ёhо-жэ нэн түрүүн эндэ хэлэг-ээшэ. Мүнөө намар рес-кадамнай 64,2 миллион — нёдондо жэлэйхиhээ лионоор ехэ намарай хахалагдаа. Мүнөө кадр-болон техникээ hайнаар хэхэ, саhа hайнаар тог-, тиигээд хабар шииг бариха, тарилга хэхэдээ агротехникын эрилтые нягтаар дүүргэхэ шу-

евой хүдэлмэринүүдэй эмхидхэл, эсэсэй эсэстэ н хуби заяан техникые жотойгоор, үндэр бүтээ-ээр хэрэглэhэнhээ илан-улдыдаха байна. Энээн-ашарамдуулан, би нэгэ а асуудал тушаа хэлэ-. Шэтын областиин к коммунизму» арте-колхознигууд «Советская » газетээр дамжуулан, изаторай мэргэжэл шу-н түлөө тэмсэл дэлгэ-э гэhэн уряалтайгаар хү-бүхы ажалшадта хан-байна. КПСС-эй ЦК-гай СР-тэхи Бюро энэ үүсхэ-дэмжээ. Мүнөө нютаг э кружогууд болон hур-нууд хүдэлжэ, хүдөөгэй олониитэ зон машина-шудалжа байна. Ме-аторай hуралсал — үнэ-үсхэл гээшэ. Энээнэй хойто жэл техникээ айгаар хэрэглэхэ, поле-бүхы хүдэлмэринүүдые hайн болзорто, hайн ша-гаар үнгэргэжэ, гори-ургаса нэмэжэ абаха бди.

нэй ажахые эмхидхэхэ хэдэн үгэ. Бидэнэр жэл ехэ оpooho таряа дутуу бди. Юундэб гэхэдэ, хэл-ёhоор, гартаа оpohon ээ таринабди. Энэ бу-адалые усадхаха хэрэг-хы зононуудта имагтал ургаса үгэдэг сортовой р тарилга хэхэ арга жотойбди. Партийна ор-, үйлэдбэриин управле-үрэhэнэй ажахые эм-э хэрэгые нарин нягта а дороо абаха, нютаг э сортовой үрэhөөр та-хэхэ ябадалые хангаха

эжэ, хэрбээ ехэ ургаса болоо hаамнай, газар ангаа hайнаар эрхил-оо hаамнай, үйлэдбэ-мхидхэлэй хэмжээе дээ-ээ hаамнай, Россин ациин урда нүхэр Н. С. вой элидхэлээр табиг-оpooho таряа бэлэдхэхэ онууд дүүргэгдэхэhээ үлүүлэн дүүргэгдэхэ

эдүүд! Оpooho таряанай саашанхи ургалта оpooho таряанай нөө-сые ехэ болгохоhоо гадна, ниитын мал ажалые хүгжөөлгэдэ шухала үүргэ дүүргэхэ юм.

Республикын колхоз, совхозууд Эхэ орондоо бүри ехэ мяха, hү, ноохо, үндэгэ үгэжэ шадаха, үгэхэшье ёhотой. Энэ талаар манай арга боломжонууд тон ехэ. Ажахы бүхэндэ элбэг ехэ тэжээл бэлэдхэхэ, мал ажалые ашагтайгаар хүгжөөхэ болон ажал хүдэлмэриин бусад түрүү онол аргануудые үргэнөөр нэбтэрүүлгэ, фермэнүүдые үргэлжэдэнь оньhожоруулга ба автоматизацилга нэн түрүүнэй зорилго болоно.

Элбэг ехэ тэжээлгүйгөөр мал ажалай продуктые түргэнөөр, бүри ехээр абахын аргагүй гэжэ мэдээжэ. Ургаса багатай ногоонуудые кукурузаар, саахарай свёклоор, бобово ургамалнуудаар hэлгэхэ ябадал түхэреэн жэлэй туршада малые hайнаар эдеэлүүлхэ, малые ехэ ашаг шэмэтэй болгохо арга олгуулна гэжэ дүршэл харуулна.

Колхоз, совхозуудта хахалагдадаг газарай гектар бүхэнhөө тэжээлэй хэды единицэ үгэнэб, гаргашалагдаhан ажал ямар үрэ дүн үгэнэб гэжэ али нэгэн ургамалые сэгнэдэг болонхой. Московско областиин «Заокский» совхозой Иван Сергеевич Жирновой толгойлдог оньhожоруулагдаhан звено гайхамшагта үүсхэл гаргаа. Мүнөө жэл ургамалнуудаа зүбөөр шэлэн абажа тариhанай ашаар энэ звено 320 гектар талмайн га бүхэнhөө 6378 тэжээлэй единицэ абаа. Энэ звеногой ургуулhан тэжээл hү ехээр үгэдэг 500-hаа үсөөн бэшэ үнеэдые hайнаар эдеэлүүлхэдэ жэлэй туршада хүсэд хүрэхэ юм. «Заокский» совхозой механизаторнуудай дүршэлые Россин Федерациин бүхы колхоз, совхозуудай шадабари болгохо гээшэ партийна, советскэ органуудай, үйлэдбэриин управленинүүдэй уялга болоно.

Тэжээл ехээр бэлэдхэхынгээ хажуугаар бидэнэр ниитын мал ажалые эрхилхэ бүхы гуримые мүнөөнэй ашагтай hайн үндэhэ hуури дээрэ шэнэдхэн хубилгахые хүсэнэбди. Тиихэдээ хуушарhан, аша үрэгүй онол арганудhаа хахасан hалажа байнабди.

Залуу эбэртэ бодо малые түргөөр шахан таргалуулха ябадалые мүнөө онсо ехэ удха шанартай дээрэ тоолонобди. Энэ аргын ашаар залуу малые эртээр —12—15 hаратайдань— мяхан болгохоор тушаажа болоно. Залуу малые эртээр тушаалга үнеэдэй тоое олошоруулгада, тэжээл зүбөөр гаргашалгада, мүн бүри ехэ hү, мяха абаха хэрэгтэ туhална.

Республика доторнай малые харууhалха, эдеэлүүлхэ бусад түрүү онол арганууд бүри үргэнөөр хэрэглэгдэнэ. Малые шэнэ технологиин ёhоор эдеэлүүлжэ, харууhалжа байхадаа, малшан бүхэн 50—100 үнеэ гү, али 1500—2000 толгой гахай гү, али 10—12 мянган тахяа харууhалха арга боломжотой байха болоно. Манай замай залууршад эгээн бага ажал, зөөри, нэн түрүүн тэжээл гаргашалжа, малай шэгнүүрые ехээр нэмээнэ.

Гэбэшье олон газарта тэжээл зүбөөр гаргашалжа hураагүй байна. Тэрээнhээнь болжо, мяха, hү болон бусад продуктнуудые абалга манай ургажа байгаа эрилтэнүүдые хангаганагүй. Олон ажахынуудта малые hайнаар эдеэлүүлхэ ябадал эмхидхэгдээгүй, малые түргөөр шахан таргалуулха арга муугаар нэбтэрүүлэгдэнэ. Эмэ малнуудай тоо үсөөн. Жэлэй эсэстэ туранхай олон мал үлөөгдэнэ, тиихэдээ эмэ мал тон үсөөн байдаг. Энэ ушар юунhээ болоноб гэхэдэ, фермэнүүдэй, ажахынуудай ажал хүдэлмэридэ сэгнэлтэ үгтэхэдөө, гол түлэб малай тоо толгой хараада абтана гээшэ. Колхоз, совхозуудай хүтэлбэрилэгшэд жэлэй эсэстэ, шадаал hаа, олон мал үлөөхэ гэжэ оролдоно. Энэнь заабол гарзада оруулна, малай шэгнүүрэйнь нэмэлтэ харууhа болон эдеэлгэдэ гаргашалагдаhан гаргашые харюуланагүй.

Жэшээнь, республикын совхозуудта үнгэрhэн үбэлжэлгын үедэ жэлhээ дээшэ наhатай 757 мянган эрэ буруу үлөөгдөө hэн. Үбэлэй туршада тэдэнэйнь шэгнүүр оройдоол 14 мянган тонноор гэхэ гү, али толгой бүхэниинь сүүдхын 100 граммаар нэмэhэн байха юм. Тэдэниие харууhалгада 49 миллион түхэриг гаргашалагдаа. Харин тиихэдэ шэгнүүрээ нэмээжэ, үгэhэн мяханиинь 8,8 миллион түхэригэй болоо hэн. Совхозууд 40 миллион түхэригhөө ехэ гарзада ороо. Энэ хадаа эзэн бусаар хандаhан ябадалай жэшээ боложо үгэнэ бэшэ аал?

Мал ажахые хүгжөөхэ талаар колхоз, совхозуудай ажал ябуулгые сэгнэхэ гуримые хубилгаха саг ерээ гэжэ бидэнэр тоолонобди. Хүдөө ажахын эдлүүриин газарай 100 гектар бүхэндэ абтаhан продукциин хэмжээгээр, продукциин өөрынь үнэ сэнгээр, эмэ малай тоогоор тэдэнэй ажал ябуулгые сэгнэдэг болохо шухала.

Олон колхоз, совхозуудта малайнгаа hүрэгтэ 30 процентhээ олон бэшэ үнеэдые бариха ябадалтай эбсэжэ болохогүй. Иимэ гуримтай байхадаа, эбэртэ бодо малай 100 толгой бүхэнhөө жэлэй туршада 102 центнерhээ ехэ бэшэ мяха, 850—900 центнер hү абадаг байна. Мал ажалые ашаг ехэтэйгээр эрхилхэдэ, ондоо үрэ дүн үгэнэ. Хэрбээ ажахыда малайнь 50—60 процентнь үнеэд байгаа hаань, 100 толгой мал бүхэнhөө 150—160 центнер мяха, 1600—1800 центнер hү абажа болохо байна.

Эмэ мал олоор бариха гээшэ малай тоо толгойе хороохо гэhэн удхатай бэшэ. Харин эмэ малые олон болгоходо, жэлэй туршада малай тоо толгойн эрьесэ ехэ болохо, мал ажалай продуктнууд бүри ехээр абтадаг болохо.

Мал ажалые ашагтай hайнаар эрхилхэ гуримда орохо ябадалда хуушан юумэ баримталагшад үсэд нэтэрүүгээр эсэргүүсэhэн байха юм.

Теэд ажахыда олон мал үни удаан барихые оролдодог хүнүүдэй ажахыда малай ашаг шэмэ бага, түл үсөөнөөр абадаг, мүн гарза ехээр хэдэг байна. Энээниие малай тоо толгой олошоруулха тухай оролдолго гэжэ нэрлэжэ болохо аал? Жэлhээ жэлдэ мэдээ хүргэхын тулада «толгой» бидэндэ хэрэгтэй бэшэл. Малайнгаа тоо тухай мэдээ үгэхэдөө, нэгэ эрэ буруугаа табан жэл удаагуур тоолжо байhан ажахынууд бии. Энэ ямар ашатай, үрэтэй гээшэб? «Толгой» бии, тэрэнь тэжээл эдинэ, теэд мяхан үгы ха юм. Хэрбээ ажахыда энэ «толгойн» мяха үгэдэггүй hаань, тэрээндэ яахадаа тэжээл гаргашалжа байлтайб? Энэ «толгойе» гансал тоолохын тулада бариhанай хэрэггүй, тэрээндэ тэжээл хии гаргашалhанай хэрэггүй, харин саг сооньхудалдаха хэрэгтэй ха юм. Толгой тоолохо бэшэ, харин мал hүрэгэй эрьесэ ажахын гол показатель байха ёhотой. Мяха ехээр абахын тула эмэ мал олоор бариха, түл олоор абажа, худалдахын тулада тэдэниие түргөөр шахан таргалуулха хэрэгтэй.

1955 ондо баруун хойто зүгэй областьнуудай хүдөө ажахын хүдэлмэрилэгшэдэй зүблөөн дээрэ мал ажалые хүгжөөхэ гурбан жэлэй түсэбые шүүмжэлхэ зуураа, Никита Сергеевич Хрущев иигэжэ зүбөөр хэлээ hэн: «Эдэ гурбан жэлнүүдэй туршада фермэдэ хэды толгойгоор мал олон болооб, бушуу тооло гэhэн ябадалые баримталдаг байгаа. Теэд hү багаар абадаг, мал ажалай продукци багаар абадаг байhан хэрэг хэнэйшье hанаае зобоогоогүй. Колхоз, совхозуудта ямар мал бэ — буха гү, али үнеэн гү гэжэ хэншье hонирхоогүй, эбэртэ бодо малай тоодо ородог лэ hаань, хамаагүй тоолоод лэ байдаг байгаа. Теэд хүндэ эбэр хэрэггүй, харин hү, мяхан хэрэгтэй ха юм!».

Мал ажалда тканева препарадууд, антибиотигууд болон малда hайнаар нүлөөлдэг бусад хэрэгсэлнүүдые хэрэглэхэдэ, ашатай үрэтэй гэжэ дүршэл, бодото байдал харуулна. Тэдээн гаргашалагдаhан тэжээлэй единицэ бүхэндэ ехэ продукци абаха, мал болон шубуудые гарзагүйгөөр харууhалха арга олгоно. Теэд эдэ препарадуудые үйлэдбэрилэн гаргаха ябадал хуушан аргаар хэгдэнэ. Биостимуляторнуудые, антибиотигуудые гүрэнэй предприятинуудта гаргажа, колхоз, совхозуудые тэрээгээр таhалгаряагүйгөөр хангаха ёhотойбди.

Россин Федерациин партийна, советскэ организацинуудай шухала асуудалнуудай нэгэн гэхэдэ, Москва, Ленинград болон промышленна бусад центрнүүдые hү, хартаабха болон овощоор хангаха хэрэг болоно. Энэ асуудалые шиидхэхын тула хүдэлхэ ёhотойбди.

Һүнэй, хартаабха, овощ ургуулдаг совхозуудые байгуулха талаар КПСС-эй ЦК-гай РСФСР-тэхи Бюрогой, партиин Московско, Ростовско болон бусад обкомуудай, облгүйсэдкомуудай хүдэлмэридэхи дутагдалнууд тухай ЦК-гай энэ Пленум дээрэ хэhэн нүхэр Н. С. Хрущевой элидхэл дотор хэлэгдэhэн шүүмжэлэлые бидэнэр тон зүб дээрэ тоолонобди.

Нүхэдүүд, Россин Федерациин промышленностиин, хүдөө ажахын хүгжэлтын имагтал зарим тэды асуудалнууд тушаа хэлэбэб. Манай арга боломжонууд туйлай ехэ. Тэдэниие түргөөр ашаглажа, коммунис байгуулалтын аша туhада зорюулха хэрэгтэй. Хүдөө ажахыншье талаар, промышленностииншье талаар үнгэрhэн жэлэйнгээ дүнгүүдые гүнзэгыгөөр, бүхы талаhаань шэнжэлэн хаража, дутуу дунданууднтаа, алдуу эндүүнүүдтээ шүүмжэлхы сэгнэлтэ үгэжэ, 1963 ондо промышленна болон хүдөө ажахын продукцинуудые эрид ехээр абаха арга боломжонуудтаа түшэглэн, түсэбүүдые зохёохо ябадал мүнөө гол ажалнай болонхой.

Россин Федерациин партийна организацинууд промышленность, барилга болон хүдөө ажахыгаа бүри hайнаар хүтэлбэрилдэг боложо, экономикоёо хүгжөөлгэдэ, республикын арадай ажахые партийна талаар хүтэлбэрилгэдэ шэнэ амжалта туйлахын тула бүхы хүсөөрөө оролдохо гэжэ манай партиин Центральна Комитедые, Таниие, нүхэр Никита Сергеевич, бидэнэр найдуулнабди.

Энэ Пленумэй хүдэлмэри, мүн тэрэнэй баталан абаха шиидхэбэринүүд манай саашанхи ажахын байгуулалтада туйлай ехэ үүргэ дүүргэхэ, КПСС-эй XXII съездын түүхэтэ шиидхэбэринүүдые амжалтатайгаар дүүргэлгэдэ туhалха байна. Манай урда эли тодо, hайн hайхан уг зорилго табигданхай. Манай хүсэнүүд агууехэ, илалта түгэс, манайда үнэн зүб компас — марксизм-ленинизмын hургаал бии. Пленумэй шиидхэбэринүүдээр зэбсэгжэhэн бидэнэр улам түргөөр урагшаа дабшахабди, коммунизм байгуулгадаа шэнэ илалтануудые туйлахабди. **(Нэрьемэ, үни удаан болоhон альга ташалган).**

МОСКВА. КПСС-эй Центральна Комитедэй Пленум. Зураг дээрэ: Кремлиин Ехэ ордоной заседаниин боложо байhан зал соо. Зүүн гарhаа—Шэтын облгүйсэдкомой түрүүлэгшэ Н. И. Дмитриев, «Забайкалуголь» трестын «Восточная» гэжэ шахтын комбайнай машинист А. И. Знаменщиков, Буряадай совнархозой түрүүлэгшэ А. В. Давыдов, Шэтын совнархозой түрүүлэгшэ П. Н. Суров.

ТАСС-ай фотохронико.

Эхэнэрнүүдэй съездые угтуулан

Коммунис ажалай фермэ

Байгша оной 10 hарын туршада 1501 центнер hү hаажа абаха гэhэн түсэбэй орондо 1562 центнер болгоод, 1100 центнер hү гүрэндэ худалдаха байhан аад, 1265 центнер тушаагаабди. Тиихэдэ үнеэн бүриhөө дунда зэргээр 1350 литр hү hааха гэhэн жэлэйнгээ уялга 10 hарын дүнгөөр 1422 литртэ хүргөөбди гэжэ Мухар-Шэбэрэй аймагай «Заганский» колхозой hү hаалиин нэгэдэхи фермээрхин аймагайнгаа хүтэлбэрилхы органуудта элидхэhэн байна.

Ажал хэрэг дээрээ амжалта туйлаhанайнь, эрдэм мэргэжэлээ дээшэлүүлжэ, hү ехээр hаадаг болохын тулада түрүү онол аргануудай нэгэн — «ёлочко» гэжэ түхеэрэлгэ ажал дээрээ хэрэглэжэ, hайнаар шудалhыень, тиигэжэ абаhан продукциингаа өөрынь үнэ сэн hураггүй хямдаруулжа шадаhан, олон хүдэлмэришэдые энэ ажалhаа сүлөөлжэ, ондоо хүдэлмэридэ хэрэглэхэ арга олгоhониинь хараадаа абажа, тус фермын коллективтэ коммунис ажалай фермэ гэhэн хүндэтэ нэрэ алдар олгогдобо.

Мэнэ hая Москвада боложо үнгэрhэн КПСС-эй ЦК-гай Пленумэй абаhан түүхэтэ тогтоолдо, хүндэтэ нэрэ зэргэ олгоhондонь харюу болгон Хрестинья Матвеевагай хүтэлбэрилдэг энэ hү hаалиин фермын hаалишад: Татьяна Миронова, Харатинья Трофкина, Анна Симухина, Наталия Хохлова гэгшэд hү hааха, гүрэндэ худалдаха жэлэйнгээ түсэб республикын эхэнэрнүүдэй съездын нээгдэхэ үдэр хүрэтэр сүм дүүргэхэ гэhэн шэнэ дайшалхы социалис уялга абанхай, шангаханаар хүдэлжэ байна.

Гадна эдэ бэрхэ малшад өөhэдынгөө хүсөөр тугалнуудые түргөөр түлжүүлхэ хэрэг шудалха гэжэ шиидээд, байгша оной декабриин 1-hээ 30 тугал, тиихэдэ шэнэ жэлэй эхинhээ үшөө 35 тугал түлжүүлгэдэ табижа, багахан хугасаа соо бултыень томо болгохо гэhэн харюусалгатай даабари бэе дээрээ даажа абабад. Энэнь тон hайшаалтай хэрэг мүн болоно бшуу.

Тус аймагай Суулгын совхозой коммунис ажалай суута нэрэ зэргэдэ хүртэhэн hү hаалиин хоёрдохи гүүртын малшад республикынгаа эхэнэрнүүдэй съездые мүн лэ бэлэг сэлэгтэйгээр, эрхим ажалай үрэ дүнтэйгөөр угтажа байна. Энэ hаалиин габшагай бэрхэ ажалша эхэнэрнүүд гурбан жэл соо удаа дараагаар hү ехээр hаажа, гүрэндэ бид гэмхэнээр худалдаха гэжэ аймагай hаалишадай хоорондо дэлгэрhэн социалис мүрысөөн лэ түрүүлжэ ябадаг юм.

Эндэхи hаалишад 1962 ондо үнеэн бүриhөө дунда зэргээр 2100 литр hү hааха гэhэн үндэр ехэ уялгатай юм. Үнгэрhэн арба hара соо hаалишад үнеэнэй толгой бүриhөөнь 1806 литр hү hаагаад байна. Тиихэдэ ажахы, аймаг соого суурхажа ябадаг hаалишад нүхэд С. Тыхеева, Б. Намжилова, А. Дашапылова гэгшэд жэлэй эхинhээ хойшо түс бүриhөөнь 2245—2399 литр хүрэтэр hаагаад байна.

КПСС-эй ЦК-гай ноябриин Пленумэй удха түгэлдэр тогтоолоор зоригжоhон Суулгын совхозой hаалиин түрүү гүүртээрхид hү hааха жэлэйнгээ түсэб бүри декабриин эхеэр дүүргэхэбди гэжэ шахаа тангаригаа үгэнхэй. Тиигээдшье эдэнэр хэлэhэн үгэдөө лаб хүрэхэ нүхэд гээшэ.

Республикын эхэнэрнүүдэй съездын хүндэлэлдэ эрхим бэлэг бэлдэжэ байhан hү hаалиин түрүү фермэ, гүүртэнүүдэй малшадай ажал хүдэлмэри, хэрэг үйлэнь бусадта үльгэр жэшээ болог лэ.

Б. ЖАМБАЛОВ,
манай корр.

ТҮРҮҮШҮҮЛ

Баригдаhан шэнэ гэрнүүдэй газаахи, зосоохиин жэлэгдэмсээр будагшад ерэдэг. Бригадир Клара Ястребова болон бусад хүдэлмэришэд хүрэhөөр тэрэ байрые ябажа харана. Тиихэ hамбаандань заримаининь байра соохиие хамана, сэбэрлэнэ, шала, үүдэ, сонхын можо гэхэ мэтые жэлэнэ. Мүн избёосхо, шэрээ буйлуулха, зуураха хүнүүд бии.

Тэрэ хүдэлмэриин дүүрэмсээр будагшад байрануудые сагаадажа, шэрдэжэ эхилнэ. Ажал хэрэгээ мэдэжэ хүдэлхэдэ, хамаг юумэниинь бүтэмжэтэй. Уран нарин гартанда ойроо хүртэhэн баржагар боро ханануд элдэб будагаар будагдан, гоё үнгэтэй болоно. Сагаан модон haланууд шаб шарахан гү, али хүрибтэр шэрээр шэрдэгдэн, шэл шэнгеэр елынэ. Тиигэжэ тэдэ гэрнүүдэй таhалга бүхэн гэнтэ зохид шэнжэ ороно.

«Бурстрой» трестын Клара Ястребовагай даадаг тэрэ бригада хэды олон байрын гэр, эмхи зургаануудай байшан будаа гээшэб! Тэрэ бригадада 23 хүн хүдэлнэ. Тэдэнэй хахадынь энэ жэлдэ барилгын училищи дүүргэмсээрээ шэнэ барилга дээрэ хүдэлхэеэ ерэhэн залуухан басагад. Бригадир болон бэшэ хуушан хүдэлмэришэдынь тэдэ залуушуул тухайда hаналаа табижа, али болохоор туhалдаг, будалгын хэрэгтэ hургадаг, өөhэдынгөө дүй дүршэл заажа үгэдэг байха юм. Тиимэhээ бригадада hая ерэгшэд будалгын мэргэжэл түргэн шудалжа, эршэмтэй шангаар ажаллана.

Мария Пичугина, Анна Бец, Елена Котова болон бусад хуушанай хүдэлмэришэдhөө дутуугүй малярнууд. Тэдэнэр ямаршье орёо нарин хүдэлмэри дүүргэжэ шадана.

Нүхэр Ястребовагай бригадынхид хэhэн ажалаа шанар hайнтайгаар, бүтээсэ ехэтэйгээр дүүргэнэ. Октябриин Агуу ехэ социалис революциин 45 жэлэй ойн hайндэрэй урда тээ малярнуудай энэ бригада «Бурстрой» трестын бригадануудай дунда хамагhаа түрүүлэн жэлэйнгээ түсэб дүүргэээ. Буряадай хүдөө ажахын институдай hуралсалай байшан тушаан абаhан комисси бригадын хүдэлмэридэ hайн сэгнэлтэ үгэhэн байха юм.

Энэ бригада өөhэдын замай залууршадтай. Бэшэ хүдэлмэришэдынь тэдэнтэйгээ зэргэшэн хүдэлнэ. Замайнь залууршад Татьяна Ефимова, Юспа Шленкевич, бригадир Клара Ястребова гэгшэд болоно. Тэдэнэр залуу хүдэлмэришэдые ажалай шэн габьяада зоригжуулан, тэдэниие жаяг заршамтайгаар, эмхи журамтайгаар хүмүүжүүлнэ.

Мүнөө нүхэр Ястребовагай даадаг бригада 48 байратай байрын гэрэй, мүн канализациин барилганууд дээрэ хүдэлжэ байна. Энэ түрүү бригадын малярнууд жэлэйнгээ программаhаа гадуур эдэ хоёр барилгые жэлэй эсэс хүрэтэр дүүргэхэ гэhэн уялгатай.

Зураг дээрэ: К. Е. Ястребовагай бригада.

А. Шулунов.

СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Указ

Лётчик-капитан И. Т. Куницыниие Улаан тугай орденоор шагнаха тухай

Далай дээрэ самолёдой гэмтэhэн, орёо бэрхэтэй эрхэ байдалда эрэлхэг, хатуу зоригтой, тэсэмгэй байhанайнь түлөө лётчик-капитан **Куницын Иван Тимофеевичые Улаан тугай** орденоор шагнаха.

СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ
Л. БРЕЖНЕВ.
СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Секретарь
М. ГЕОРГАДЗЕ.

Москва, Кремль. 1962 оной ноябриин 22.

☆ ☆ ☆

МОСКВА, ноябриин 22. (ТАСС-ай корр.). Лётчик-капитан Иван Куницын үзэгдөөгүй ехэ габьяа гаргаа: 68 часай турша соо ехэнхидэнь мүльhэтэй хүйтэн уhан соо тамаран ябажа тэмсэхэдээ, илажа гараа.

...Энэ ушар ноябриин 3-да болоhон байна. Куницынай ниидэжэ ябаhан реактивна самоледой жолоодолгын оньhон эбдэрhэн байгаа. Самолет шулуун шэнги түргэнөөр доошоо унажа ороо. Машиные жэгдээр ниидхүүлхэ гэhэн бүхы hэдэлгэнүүдынь урагшагүйдөө.

— Катапультаяа хэрэглэн буу!—гэhэн захиралта командна пунктhаа үгтөө.

Самоледые hайнаар жолоодохо баhа нэгэ hэдэлгынгээ урагшагүйдэхэдэ летчик самоледhоо таhаран бууха оньhоёо дараhан байна.

Энэ ушар далай дээрэ болоо. Уhанда бүри ойртоод ябахадаа, Куницын парашюдайнгаа ооhорнуудые хутагаар таhа отолоод, мүльhэтэ хүйтэн уhа руу шэнгэн ороо. Бэеыень абарха куртигынь сууха шэнгеэр пүлсыжэ, тэрэниие уhанай нюруу дээрэ гаргаа. Тэрэшэлэн үлеэгдэдэг онгосонь зүн дэгээн пэлсыжэ, ябахаар болоходонь эрэлхэг зоригто лётчик тэрээн дээрэ hуужа, эрье тээшэ тамаржа ороо. Һэлюурнүүд байгаагүй. Тэрэ гараараа hэлюурдэhэн байна. Пилот гурба шахуу сүүдхын турша соо уhанай аюултай тэмсээ.

Үүлэтэй, бүрхэг байhан ушар командованиин бэдэрэлгэ хэхэ хэрэгтэ hаад ушаруулаа. 68 часай үнгэрөөд лэ байхада вертолёдой лётчик-капитан Александр Савенко летчигые олоо.

Иван Куницын С. М. Кировэй нэрэмжэтэ сэрэгэй-медицинскэ академиин клиникэдэ асарагдаад, тэрээндэ медицинскэ туhаламжа үзүүлэгдээ.

Мүнөө лётчигой бэе hайжаржа байна.

Хилын саанаһаа

Гвинейн Республика социалис лагериин оронуудтай нягта экономическа холбоо байгуулан-хай юм. Советскэ Союз болон бусад социалис гүрэнүүд бэеэ даанги Гвинейдэ урьһаламжа үгэдэг, энэ орондо хэрэгтэй эд бараа хүнгэлэлтэтэйгөөр эльгээдэг. Тропик шадарай эрхэ байдалда хүдэлхөөр тусхай түхеэрэлгэтэй хүнгэн болон ашаанай машинануудые Прагаһаа Конакри эльгээдэг. Зураг дээрэ: «Шкода-706 РТО» гэһэн ашаанай машинанууд Конакрида.

ЧТК—ТАСС-ай фото.

КПСС-эй ЦК-гай ноябриин Пленумэй материалнуудые бүхы түрүү хүн түрэлтэн һонирхон уншана

БОЛГАРИ

СОФИ, ноябриин 25. (ТАСС). Болгариин хэблэл КПСС-эй ЦК-гай Пленумэй дүнгүүдые үргэн дэлгэрээр толилно.

«КПСС-эй ЦК-гай Пленум Совет ороной бүхы саашанхи хүгжэлтэдэ тон ехэ удха шанартай байна»,—гэжэ «Работническо дело» газетэ бэшэнэ. Пленумэй шиидхэбэринүүд мүн уласхоорондын удха шанартай гэжэ тэрэ газетэ тэмдэглэнэ.

«Хамтын дүй дүршэлые, партиин дура хүсэлые мэдүүлһэн КПСС-эй ленинскэ хүтэлбэри хадаа коммунис общество саашадаа байгуулха үндэһэн асуудалнуудые зүбшэн хэлсэһэн, шиидхэһэн байна.

КПСС-эй ЦК-гай Нэгэдэхи секретарь Н. С. Хрущевой гүнзэгы шэнжэлэлгэтэй, дүй дүршэлөө эрдэм ухаанай ёһоор тобшололготой, ерээдүйн зүб зам хараалһан тодо һонор элидхэлынь советскэ экономикын хүгжэлтын дайшалхы программа болоно»—гэжэ газетэ тэмдэглэнэ.

ГДР

БЕРЛИН, ноябриин 25. (ТАСС). «Нейес Дейчланд» газетэ, КПСС-эй ЦК-гай Пленумэй хүдэлмэриин дүнгүүдые тайлбарилха зуураа, Советскэ Союзай арадай ажахын хүгжэлтын шэнэ ехэ амжалта харуулагдаба гэжэ бэшэнэ. 1959 ондо табигдаһан долоон жэлэй түсэбэй агуухэ зорилгонуудай дүүргэгдэхэ байһандань этигэдэггүй хүнүүд мүнөө эдэ зорилгонуудаа совет хүнүүд дүүргэжэ шадаха гэжэ ойлгодог болоо. СССР-эй промышленна продукциин ургалта долоон жэлэй түрүүшын дүрбэн жэл соо 39 процентээр дээшээ болгогдохоор даабарита тоонууд соо хараалагдаһан аад, мүнөө 45 процентээр дээшэлээд байна. Энэ хадаа үргэн далайсатайгаар коммунизм байгуулжа байһан замдаа Советскэ Союзай гайхамшагта амжалта туйлаһанай гэршэ болоно бэшэ аал!—гэжэ «Нейес Дейчланд» газетэ бэшэнэ.

ФРАНЦИ

ПАРИЖ, ноябриин 25. (ТАСС). Советскэ Союзай Коммунис партиин Центральна Комитедэй Пленумэй гаргаһан шиидхэбэринүүдые тайлбарилха зуураа, «оронойнгоо экономическа хэрэгүүдые хүтэлбэрилхэ ябадалда совет ажалшад бүри эдэбхитэйгээр хабаадалсадаг болохо» гэжэ «Юманите-диманш» газетэ тэмдэглэнэ.

СССР-эй экономикын хүтэлбэрилгые шэнэдхэн хубилгаха тухай дэлгэрэнгыгээр бэшээд, Совет гүрэнэй дотоодын политикада болон экономикодо хабаатай хэмжээ ябуулганууд тон ехэ практическа удха шанартай, тэрэнь СССР-һээ газаашаа холо хүрэтэр дэлгэрхэ байна» гэжэ газетэ бэшэнэ.

ПОЛЬШО

ВАРШАВА, ноябриин 24. (ТАСС). Н. С. Хрущевой элидхэл тушаа КПСС-эй ЦК-гай Пленумэй гаргаһан тогтоолнуудые тайлбарилхадаа, Польшын газетэнүүд совет арадай ажахын саашанхи хүгжэлтэдэ тон шухала документ болоно гэжэ тэмдэглэнэ. Арадай ажахые партиин талаар хүтэлбэрилгые шэнээр байгуулга хадаа СССР-тэ коммунизм байгуулха агууехэ Программые амжалтатайгаар бэелүүлхэ арга боломжо хангагдаба. Хараалагдаһан шэнэдхэлнүүд хадаа партийна органуудай хүдэлмэриие һайжаруулха, үйлэдбэриие эмхидхэлгэдэ тэдэнэй үүргые дээшэлүүлхэ, промышленностиие, барилгые, хүдөө ажахые үлэмжэ дээдэ хэмжээндэ хүрэтэр үргэхэ байна гэжэ «Глос Працы» газетэ заана.

Чэнь И мэдүүлгэ хэбэ

ПЕКИН, ноябриин 24, (ТАСС). Хитадай болон Индиин арадуудай аша туһые, Ази, Африкын оронуудай һанал нэгэдэлгын, дэлхэй дээрэ эб найрамдал сахиха аша туһые хүндэтэ дээрэ тооложо, Хитадай правительствын гурбан дурадхалнуудта болон Хитадай хилын харуулшадай отрядуудай буудалгые болюулжа, Хитад Инди хоёрой бүхы хилэһээ гэдэргээ бусаха тухай өөһэдынгөө үүсхэлээр шиидхэбэри абаһан ябадалдамнай Индиин правительство дары, эдэбхитэйгээр харюусаха бээ гэжэ найдаһан тухайгаа КНР-эй премьерэй орлогшо Чэнь И мэдүүлбэ гэжэ Синьхуа агентство мэдээсэбэ.

Непалай тусхай элшэн сайдые хүндэлһэн сайлалга дээрэ Чэнь И үгэ хэлэхэ зуураа, «Хитадай правительствын энэ шиидхэбэри хадаа хилэ дээрэ боложо байһан тулалдаае болюулха болон Хитад Инди хоёрой хилэ тушаа асуудалые эбэй ёһоор хэлсээ хэжэ шиидхэхэ эрмэлзэлгэтэй байһые гэршэлнэ» гэжэ тэмдэглэбэ.

Хитад Инди хоёрой хилэ тухай арсалдаанда Америкын империализмын оролсохо һанаатай һэдэлгые КНР-эй Гүрэнэй соведэй премьерэй орлогшо эрид шүүмжэлбэ. Хитадай болон Индиин арадууд, мүн Азиин болон Африкын арадууд үеһөө үедэ эбтэй этэй ажаһууха байха гэжэ гүнзэгыгөөр найдаһан тухайгаа Чэнь И мэдүүлбэ.

Германиин Демократическа Республикада, Ветшауда, түлишөөр хүдэлдэг электростанци баригдажа байна. Тэрэ Европын томо гэгшын станцида мүнөөнэй эгээ болбосон хиналтын аппаратура болон бусад түхеэрэлгэнүүд табигдаха юм. Зураг дээрэ: Ветшаудахи түлишөөр хүдэлхэ электростанцнин барилга.

ЧТК—ТАСС-ай фото.

ООН-ой Генеральна Ассамблейн пленарна заседани дээрэ

НЬЮ-ЙОРК, ноябриин 24. ТАСС-ай корреспондент Петрусенко иигэжэ мэдээсэнэ:

ООН-ой Генеральна Ассамблейн пленарна заседани дээрээ 17 гүрэнүүдэй түлөөлэгшэдһөө бүридэһэн тусхай комитедэй колониальна оронуудта болон арадуудта бэеэ даанги байдал олгохо тухай түүхэтэ декларациие бэелүүлхэ тухай элидхэлые зүбшэн хэлсэхээр табихаяа һанахадань, колониальна баруун гүрэнүүдэй түлөөлэгшэд мэдээ ухаагаа алдадаг.

Баруун гүрэнүүд энэ асуудалай талаар баримта багатай байһанаа далдалхын тулада ходоодоо Совет орониие хардажа гүрдэжэ ородог. Афро-Азиатска оронуудай урда Советскэ Союзай нэрэ түрые хухалхын, тэрэ декларациие баруун гүрэнүүдэй дүүргэдэггүй баримтаһаа тэдэнэй анхаралые холодуулха һанаатай США-гай түлөөлэгшэ Бингхэм ноябриин 20-до «шэнэ коммунис империализм тухай» шашажа ороо. Генеральна Ассамблейн үсэгэлдэр үдэрэй заседани дээрэ Канадын түлөөлэгшэ тэрэниие баһа дууряаба. Тэрэ хадаа Советскэ Союзай национальна политикые али болохоор муушалжа ороо. Тиибэшье, Африкын арадуудай зобожо тулижа байһан тухай юушье хэлээгүй, мүнөө үе сагай зэрлигшэлгые—Португалиин болон Урда Африкын колонизаторнуудые буруушааһан нэгэшье үгэ хэлээгүй.

Колонизаторнууд хэдышье хониной арһа хэдэржэ байжа бэеэ халхалаа һаа, шоно байһанаа нюужа шадахагүй. Португалиин колонизаторска политикые, Урда-Африканска республикын правительствын ООН-ой шиидхэбэриие дүүргэлтэ болгодоггүйе Аргентинын түлөөлэгшэ эрид хатуугаар шүүмжэлбэ.

Африкын колониальна гүрэнүүдтэ болон арадуудта бэеэ даанги байдал олгохо тухай декларациие хаража үзэхэдөө 17 гүрэнүүдэй түлөөлэгшэдһөө бүридэһэн тусхай комитет ехэ зүб юумэ хэбэ гэжэ Пакистанай түлөөлэгшэ тэмдэглэбэ.

Картагогой үйлсэдэ шуһан адхарба

САН-ХОСЕ, ноябриин 25. (ТАСС). Коста-Рикын ниислэлһээ хорин километр газарта байдаг Картаго городто зайн галай түлөө түлбэриин ехэ болгогдоһониие буруушааһан забастовко үргэлжэлһөөр.

Засаг баригшадай хорёошье һаань, забастовко үнгэргэхэ комитедэй зарлаһан митингдэ хэдэн мянган хүн зон суглараба. Засаг баригшад хадаа, США-гай сэрэгэй советнигүүдэй хүтэлбэри доро тусхай бэлэдхэл гараһан, Коста-Рикын гражданска гвардиин отрядуудые тэдэндэ эсэргүүгээр табиба. Полициинхид митингдэ хабаадагшадые буудажа оробо. Ехээр дураа гутаһан Картагогой хүн зон полициинхидые шулуугаар шэдэжэ эхилээ.

Энэ тулалдаанай үедэ забастовкодо хабаадагшадай зүгһөө хоёр хүн, нэгэ гвардеец алуулагдаба, митингдэ хабаадагшадай хорёод гаран хүн, 17 гвардейцүүд шархатаба.

БУРЯАД ҮНЭН
4-дэхи нюур
1962 оной ноябриин 27.

II. ХИТАД ОРОНООР

Солонгос арадай орон нютагтай танилсаһанайнгаа һүүлээр агуухэ Хитад ороной газар дээрэ гарабабди. Хитадай хилэ дабахатай сасуу эдлэгдэһэн газар хүнэй нюдэ дары татана. Хайшаашье хара—хада майла өөдэ, жалга жаама руу, дайда тала тээшэ—юрэдөө хүнэй гарай хүрөөгүй газар гэжэ үгы. Дүрбэлжэн метр талмай бүхэн олон янзын, жэгтэй һайхан ургасаар хушагдатай. Машина, тэргэнэй харгышье гамтайгаар гаргагданхай. Сэхынь хэлэхэдэ, хүлөө табиха сүлөө газар үгы шахуу, бүхы дайда захаһаа заха хүрэтэрөө ургалха таримал ургамалнуудаар бүрхөөгдэнхэй. Зарим газарта гэрэйнгээ хаяада туласа овоо тарияад, үшөө гэр дахгүүрэа харагдахан байһыень хараабди.

Хитад зон гэашэ газараа ёһотойл һайнаар эдлэдэг, тэрэнэй һайн эээд, газарай үгэжэ шадаха юумые бултыень абажа шададаг гэжэ хэлэмээр.

Хитадай хүдөө ажахыда кооперативна түсэб бэелүүлэгдэжэ дүүргэгдэнхэй. Хамтын хүсэнэй булюу һайниинь жэл бури шэнэ хүсэлөө харагдана. Нэгэ жэшээ харуулая. Һүүлшын гурбан жэлэй туршада бүхы Хитад орон дотор ган гасуур боложо, гол урсаһанууд ургаагүй шахуу. Хэды тиимэ бэрхэшээл ехэтэй жэлнүүдые болоошье һаань, хамтын ажалай хүсөөр, гүрэн түрынгөө туһаламжаар тарияашад, малшад гурбан жэл удаагуур хатуу шанга тэмсэл дүргүүлжэ, сар уларилай энэ ехэ аюулые дабажа, арад зоноо эдэ хоолоор, промышленностиие—түүхэй эдээр хангажа шадаһан байна. Харин мүнөө жэл ургасын гарса хаа хаанагүй һайн гэжэ нютаг бүхэндэ хэлсэнэ.

— Арадай коммунын ашаар ажал хэрэгнай үргэдэн хүгжөө, хүсэ шадалнай арьбажаа,—гэжэ Пекин шадарай «Ши Ци тин» гэжэ арадай коммунын гэшүүн 64 наһатай Ванбүү омог баяртайгаар хөөржэ үгөө. «Хамтын», «хамтараа» гэһэн үгэнүүд хитад тарияашадай ажаһуудалда бүхөөр нэбтэржэ байһаниинь элээр харагдана.

ТЯНЬЦЗИНЬ ГОРОДТО

Хитадаар айлшалгамнай Тяньцзинь городһоо эхилээ. Энэ город Хитадай промышленна түбүүдэй нэгэн юм. Городто орохотойнмай сасуу велосипед унаһан хүнүүд гудамжа дүүрэн гэхээр нищэ тиишээ һүрдэлнэ. Илангаяа үглөөгүүр, хүдэлмэриин сагай эхилхэ, мүн дүүрэхэ багаар тиимэ хүнүүд бүришье олон болошоно хабэрэтай. Юрдөө тэдэнэр ябаган, машинатай хүнүүдһээ сохом олон..

Велосипед үнгэрһэн сагай хэрэгсэл гэжэ һанагдабашье, энэ орондо заншалай ёһоор үргэнөөр хэрэглэгдэдэг байна. Гадна эндэ ороной эгээн томо велосипедэй завод оршодог. Тиимэһээ бидэнэртэ энэ заводой хүдэлмэришэдтэй танилсахые дурадхаһан байна.

Урдань энэ завод япончуудай, гоминдантанай гарта байхадаа, хитадай хүдэлмэришэн ангиие мүлжэхэ ёһотойл эшээн байгаа һэн гэжэ заводой партийна организациин секретарь манда хөөрөө. Мүнөө завод үйлэдбэрээ 1949 онойхиһоо 5—6 дахин ехэ болгоо, ажалай бүтээсэ 20 дахин ургаа, хүдэлмэришэдэй тоо 300-һаа 3800 хүрөө. Илангаяа шанарай талаар ехэ амжалта түйлагдаа. Тиигэжэ продукция Азиин, дундаа Зүүн зүгэй оронуудта, мүн Кубада эльгээгдэг болонхой.

Мүн хүдэлмэришэдэй ажаһуудал эрид һайжараа. Урдань хүдэлмэришэдэй олонхинь гэр байргүй, ухибуудээ, гэр бүлэнэрөө тэжээхын аргагүй бага салин абадаг байгаа һаань, мүнөө арадай засагай ашаар хүдэлмэришэдтэ 30 мянган дүрбэлжэн метр гэр байра баригдажа үгтөө, мүн үшөө олон байра мүнөө бодхоогдожо байна. Салин хүлһэн арадай засагай түрүүшын жэлүүдтэйхиһээ 43 процентээр нэмээ. Заводой дэргэдэ хэдэн клубууд, спортын талмайнууд, столовуйнууд, ухибуудэй ясли, саадуул нээгдэнхэй, хүдэлмэришэдэй олонхинь үдэшын һургуулинуудта, университедүүдтэ һуралсана.

— Эдэ бүгэдэ Хитадай Коммунис партиин, арадай засагай ашаар түйлагдаа, иимэ байдалые мүнөө манай ороной завод, фабрика бүхэндэ харагдаха,—гэжэ маниие удэшэжэ ябаһан нүхэр Пан хэлэжэ үгэбэ.

Иигэжэ бидэнэр Хитадай хүдэлмэришэн ангитай танилсаабди. Арадай засагай ерэһээр 13 жэл боложо байгаашье һаань, хүдэлмэришэн анги социализмын харгыгаар, хүгжэлтын харгыгаар бата найдамтайгаар, омог дорюунаар алхажа, үшөө ехэ илалта, амжалта түйлахые хүсэнэ. Энэнь нэгэ иимэ жэшээ дээрэһээ харагдана. «Табан һайнай түлөө гэһэн хүдэлөөндэ бүгэдөөрөө оролсоё!» гэһэн уряа лозунг заводой үргэн үүдэн дээгүүр, мүн бүхы цехүүд соогуур үлгөөтэй. Энэнь юуб гэхэдэ, продукция шанар һайнтайгаар хэхэ, бүтээсэ ехэтэйгээр ажаллаха, ехэ продукци гаргаха, тэрэнэйнгээ өөрынь үнэ сэнгые хямдаруулха, ажалай аюулгүйе сахиха гэһэн табан уряа хүдэлмэришэн бүхэн өөрынгөө тангариг мэтэ дүүргэжэ байха уялгатай. Иимэ хүдэлөөн тус заводой хүдэлмэришэд бүхэн оролсонхой, мүн ороной бүхы хүдэлмэришэн анги хабаадана.

Хитад зоной нэгэ онсо илгаань юуб гэхэдэ, гайхамшаг ехэ ажалай, политическэ дэбжэлтэ болоно. Энэньшье ойлгосотой. Хитадай Коммунис партиин, арадай засаг ажалшадые хэдэн дабхар мүлжэлгэ дарлалтаһаа сүлөөлөө, хуби заяаниинь зон жаргал олтоһон, сүлөөтэ ажалай габьяада зориг жуулаа ха юм.

Илангаяа ургажа ябаһан үетэндэ гэгээрэлэй, хүмүүжэлэй, ажалай габьягай үргэн харгы нээгдэнхэй. Үдэрэй, үдэшын олон янзын эхин һургуулинууд, дээдэ һургуулинууд, тусхай мэргэжэлэй һуралсал үргэнөөр эмхидхэгдэнхэй. Фабрика, завод бүхэнэй, арадай коммуна, кооператив бүхэнэй дэргэдэ али нэгэн һуралсал заатагүй эмхидхэгдэнхэй. Дурсагдаһан городто 1949 оной урдахана дээдэ эрдэмэй оройдоол хоёрхон һургуули хүдэлдэг, тиихэдээ олонхинь эзэд баяшуулай ухибүүд һурадаг һаа, мүнөө 25 дээдэ, 462 эхин, 180 дунда һургуули нээгдэжэ, хүдэлмэришэд, тарияашадай ухибүүд һуралсана. Мүн городто 39 кинотеатр, 29 театр хүдэлнэ.

Нэгэ иимэ ушар тухай хэлэе. Үдэшэлэн театрта ороходоо хүн зоной олониие гайхаабди. Театр харахаяа бүхы гэр бүлөөрөө ерэдэг байна. Үбгэд, хүгшэдэй заахан ухибүүдээрээ суг һуугаад, ехэл зугаатай, хүхюутэйгээр зүжэг харахань һонирхолтой байгаа һэн.

ШАНХАЙ—ПЕКИН

Шанхай Европын городой түхэлтэй. Баруун зүгэй архитектурын түхэлөөр бариһан олон дабхар байшангууд олон. Энэ газаа талаһаань харахада тиимэ. Гудамжа руу ороодхиходо, хитад түхэл дары харагдаха.

Энэ Хитадай хоёрдохи түб хото гээшэ. Эндэ бидэнэрэй ерэхэдэ, КНР-эй байгуулагдаһаар 13 жэлэй ойн һайндэр боложо байгаа. Ажалшадай демонстраци харахадаа, бидэнэр 13 жэлэй туршада Хитад арадай социализм байгуулгада түйлаһан амжалтатай, тэрэнэй Коммунис партяа, правительстваяа тойроод бата жагсаалтай байһыень, социализмын, коммунизмын хэрэгтэ үнэн сэхэ байһыень элитээр хараабди.

Шанхай хотын түүхэ тухай хэдэн үгэ хэлэнгүй гаража болохогүй байна. 1949 он болотор энэ город империалистнуудай «диваажан» гэжэ нэрэтэй, хитад орондо ээрхэг түримхэй добтолгo хэхэ эшээн байһан юм. Гэбэшье, Шанхайн хүн зон империалистнуудай ерэһэн түрүүшын үдэрһөө эхилжэ, тэдэндэ эсэргүү тэмсэл эхилһэн түүхэтэй. 1921 ондо Шанхайда Коммунис парти байгуулагдажа, империализмда, феодализмда эсэргүү тэмсэл бүри хүсэтэйгөөр дэлгэрээ һэн.

1949 оной майн 28-да Шанхай город империалистнуудай эзэмдэлгэһээ сүлөөлэгдэжэ, һүүлэй арбан жэлэй туршада түхэл шарайгаа танигдашагүйгөөр хубилгаа. Мүнөө тус город—Хитадай томо промышленна түб газар болонхой. Һүүлэй арбан жэлэй туршада промышленностиин валовой продукци гаргалгань найма дахин ехэ болоо. Шанхай шадар промышленна 11 район шэнээр байгуулагдаа. Таба миллионһоо дээшэ дүрбэлжэн метр талмайтай гэр байра баригдажа, ажалшадта үгтэһэн байна.

Шанхай—Хитадай гадаадын худалдаа наймаанай томо портнуудай нэгэн. Энэ портын мүльһэндэ бариг-дадаггүй дээрэһээнь далайн пароходууд түхэреэн жэлэй туршада таһалгаряагүйгөөр эндэ ерэжэ, ашаа тээгээд дэлхэйн олон оронууд тээшэ зоридог юм.

Мүн энэ город—Хитад ороной соёл культурын, гэгээрэлэй түб газарай нэгэн. 10 миллион шахуу хүн зоной 2 миллионһоо олониинь һурагшад гэхэ гү, али табан хүн бүхэнэй нэгэниинь һурагша болоно.

— Урдань энэ городто эзэд баяшуулай, империалистнуудай эзэлдэг олон байшангууд болон кварталнуудта хитад хүнэй орохонь хорюултай юм һэн,—гэжэ манай оршуулагша ойлгуулаа. Мүнөө Шанхайн зон городойнгоо ёһотойл эзэдынь болонхой. Олон тоото саад сэсэрлигүүд, клубууд, музейнүүд гэхэ мэтэ бусад сэнгэлгын газарнуудай үүдэн ажалшадай урда үргэнөөр нээгдэнхэй.

Хитад зон орон нютагаа, ажахыгаа эрхилжэ, мүн энэ томо Шанхай городые хүтэлбэрилжэ шадахагүй гэжэ арбан жэлэй саада тээ империалистнууд, тэдэнэй туһамаршад шоо үзэдэг бэлэй. Теэд мүнөө харахада, хитад зон империалистнуудһаа мянга дахин һайнаар эрхилжэ шадаха, түрэл городоо һалбаран бадаруулжа шадаха, шадаашье гэжэ бодото баримта харуулна. Империалистнуудай «диваажан» байһан хуушан Шанхай түүхын шоройдо дарагдаа. Шэнэ социалис Шанхай хитад арадай хүсэл оролдолгоор урган хүгжөө.

Аяншалгынгаа һүүлшын үдэрнүүдые Хитадай түб хото Пекиндэ үнтэргөөбди. Одоол эндэ хитад түхэ[...] рилганууд элеэр харагдана. Г[...] шэнэ түхэлэй, олон дабхар, [...] байшангууд һүүлэй үедэ олоор [...] жо, городой түхэл шарайе улам [...] гоо. Городтохи шэнэ барилга[...] хурдан түргэн ябаса нэгэ иимэ [...] дээрэһээ харагдана. Арадай су[...] най олон дабхар байшан 171,8 [...] ган дүрбэлжэн метр талмай [...] арадай түлөөлэгшэдэй ехэ [...] хуралдаанайнь зал 10 мянган [...] айлшадые хүндэлхэ зал 5 мянга[...] ниие, хамта дээрээ 15 мянган [...] нэгэ доро багтаадаг юм. Гадна [...] провинци бүхэнэй түлөөлэгшэ[...] амарха тусхай залнууд бии. Энэ [...] байшан 10 һарын туршада [...] доһон байна. «Түргөөр, һайнаар [...] һэн уряал доро ороной бүхы [...] ганууд ябуулагдана. Энэ ур[...] хүсэндөө хүргэгдэнэ гэжэ энэ [...] харуулна бшуу.

Пекиндэ бидэнэр Хитадай түү[...] танилсаабди. Хэдэн үеын са[...] Хитадай императорнуудай орд[...] най, үбэлэй хэрэм байшангууд [...] сэсэрлигүүд бии. Мүнөө тэдэнь [...] дээрэн музейнүүд болонхой. Т[...] рилгануудай уран гоёор хэгдэһэ[...] гайхалтай. Мүн зосоохи гоё[...] алта мүнгөөр, элдэб янзын [...] шухаг шулуу, яһа ба үнгэтэ [...] лаар хэһэн олон янзын зүүбшэ[...] тонууд, хубсаһа хунар, эд хэ[...] нүүд, бурхан тахилнууд, оёһон [...] һан зурагууд, һиилэжэ, шудха[...] һэн элдэб олон зүйлнүүдые [...] даа, хитад зон гээшэ хэдэн [...] мянган жэлэй саада тээ хү[...] культуратай түрүү оронуудай [...] байгаа гэжэ этигээбди. Юуб [...] эдэ хэрэгсэлнүүдые бэлиг шад[...] гүйгөөр, болбосоронги культу[...] гөөр, эрдэм ухаанай хүгжэлт[...] бүтээжэ болохогүйнь мэдээжэ. [...] империалистнууд, феодалнууд [...] зоной иимэ ехэ бэлиг шадаба[...] дэм ухаае даража, доромжол[...] шадаа хүгжэхэ замынь та[...] олон жэлэй туршада му[...] байһаниинь харамтай болоо һэн.

— Эдэ бүхы баялиг ха[...] баяд, ноёдой мэдэлдэ байгаа [...] даа. Ажалша бэрхэ хитад зоной [...] һэ, шуһанай үрэ эндэ суглард[...] гаал даа,—гээд манай нүхэр [...] дэндээ хэлээ һэн.

Тиимэл даа. Хитадай ажал[...] хүзүүн дээрэ хүлбэрһэн, сэнгэ[...] гаһан, мүлжэн доромжолһон [...] тануудые эдэ музейнүүд хар[...]

Музейнүүд сооһоо гаража, [...] нэй үргэн уужам гудамжада [...] домнай, намарай наран [...] дэлхэйн дайдаар халуун ольһо[...] шэ туяагаа сасан байгаа һэн. [...] тад арадай олоһон сүлөөтэ ажа[...] зол жаргалыень хэтэ мүнхэ[...] түүлжэ байха наран гаранхай [...] манай үзөөд, хараад гараһан [...] муухай үзэгдэлнүүд тэдээнд [...] хэеэ болёо ха юм даа гэһэн бод[...] най досоо ороодхёо бэлэй.

Б. Даши[...]
М. Булга[...]

ЗАҺАБАРИ

Манай газетын ноябриин [...] номерой түрүүшын хуудаһан[...] хи колонкын 2-дохи абзац [...] заһажа уншахые гуйгдана:

«КПСС-эй Уставай ёһоор, [...] Президиум мүнөөнэйхи шэн[...] гай пленум дээрэ һунгагд[...] баринуудай бюронуудые Пр[...] бүридүүлэн байгуулаад, ЦК-[...] нумэй баталамжада табиха».

Редакторай орлогшо
М. Н. НИМ[...]

„БУРЯАД ҮНЭНДЭ" БЭШЭҺЭНЭЙ ҺҮҮЛЭЭР

„Ори гансаараа юу бүтээхэб"

Иимэ гаршагтай шүүмжэлхы бэшэг манай газетын майн 26-най номерто толилогдоо бэлэй. Тэрээн соо Загарайн аймагай Хүрьбын сомон Соведэй гүйсэдком олониитын һайн дуранай эмхинүүд, Соведэйнгээ депутадууд, саг үргэлжын комиссинууд болон олон тоото эдэбхитэдэй хүсэндэ түшэглэнгүй, ниитэ-эмхидхэлэй хүдэлмэри эндэ хангалтагүйгөөр табигданхай гэжэ хэлэгдэһэн байгаа. Саг үргэлжын комиссинуудай хүдэлмэри илангаяа шанга шүүмжэлэлдэ ороһон юм.

Дурсагдаһан бэшэгые шалгажа, тэрэнэй үндэһөөр зохихо хэмжээ абахыень Загарайн аймсоведэй гүйсэдкомдо дуулгагдаһан байгаа. Удаань эгсэ һара болоһон хойно—июниин 26-да аймгүйсэдкомой түрүүлэгшэ нүхэр Санжимитыпов «Дутагдалнуудые усадхаха хэмжээ ябуулганууд хараалагдаба» гэхэһээ бэшэ, тодорхой харюу редакцида үгөөгүй байна.

Эдэ бүгэдые элирүүлхэ зорилгоор редакци тусхай корреспондентээ эльгээһэн байгаа. Корреспондентын элирүүлһэнэй ёһоор, газетэдэ толилогдоһон шүүмжэлхы бэшэгэй үндэһөөр, дурдагдаһан дутагдалнууд зайсуулагдаагүй, сомон Соведэй хүдэлмэри һайжаруулха ямаршье хэмжээн тэндэ хараалагдаагүй байшоо. Саг үргэлжын комиссинууд энэ гэхэ юумэ хэдэггүй байба. Энээн тухай газетын июниин 14-нэй номерто толилогдожо, аймгүйсэдкомой урда шангахан асуудал табигдаһан юм.

Һаяшаг манай редакцида КПСС-эй Загарайн райкомой мэдээсэһэнэй ёһоор, бэшэгүүд соохи баримтанууд зүб байжа, Хүрьбын сомон Соведэй сесси дээрэ саг үргэлжын комиссинуудай хүдэлмэри һайжаруулха хэмжээ ябуулганууд хараалагдаад, комиссинуудай заседани саг соонь зарлажа байхаар зүбшэгдэбэ.

Үнэр баян эхэнүүдтэ—үндэр хайра

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиум СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй 1944 оной августын 18-най Указай үндэһөөр, Зэдын аймагай олон хүүгэдтэй эхэнүүдые «Эхын алдар» гэһэн орденуудаар, «Эхын медаль» гэжэ медальнуудаар СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй үмэнэһөө һаяхан шагнаба.

Юһэн ухибүү түрэжэ, хүмүүжүүлһэн тус аймагай Тэнгэриг тосхоной гэрэй эзэн эхэнэр О. Т. Тимофеева, Джида тосхоной гэрэй эзэн эхэнэр Ф. И. Мангирова, XX партсъездын нэрэмжэтэ колхозой гэшүүн С. Г. Рабжаева гэгшэд «Эхын алдар» гэһэн I шатын орденоор шагнагдаһан байна. «Эхын алдар» гэһэн II шатын орденоор 7 эхэ, «Эхын алдар» гэһэн III шатын орденоор 15 эхэ шагнагданхай.

Тэрэшэлэн «Эхын медаль» гэжэ I шатын медаляар 19 эхэ, «Эхын медаль» гэжэ II шатын медаляар 50 эхэ шагнагдаба.

Манай адрес, телефонууд

АДРЕС РЕДАКЦИИ: г. Улан-Удэ, ул. Ленина 26. Т[...]ФОНЫ РЕДАКЦИИ: редактора—46-32, зам. редактора—[...] ответ. секретаря—27-37, отделов: партийной жизни и пропаг[...] —24-74, сельского хозяйства и советского строительства—[...] промышленности, транспорта, информации—35-14, культ[...] литературы и искусства—34-05, писем и рабселькоров—[...] отдел переводов и корректорская—35-95, бухгалтерия—[...] Для междугородных переговоров — 16.

Гор. Улан-Удэ, типография Министерства куль[...] Бурятской АССР.

Н00617. Зак. № [...]